

İŞÇİ SINIFI EYLEMLERİ RAPORU 2024

"Bu rapor Friedrich Ebert Stiftung Derneği
Türkiye Temsilciliđi'nin katkılarıyla hazırlanmıştır."

**Friedrich
Ebert
Stiftung**

**Emek
Çalışmaları
Topluluğu**

İŞÇİ SINIFI EYLEMLERİ RAPORU 2024

Rapor: **H. Deniz Sert, Ladin Bayurgil, Alpkan Birelma, Betül Kocaaslan, Alp Ata Türkođu**

Araştırma: **H. Deniz Sert, Başak Kocadost, Betül Kocaaslan, Alpkan Birelma, İrem Yıldırım,
Ladin Bayurgil, Alp Ata Türkođu, Tahsin Mert Saygın, Ebru Işıklı**

Kapak ve Mizampaj: **Murat Kaspar**

Cihan Hürođu ve Osman Demirci'ye raporun hazırlanmasındaki yardımlarından ötürü teşekkür ederiz.

Emek Çalışmaları Topluluğu, İstanbul, Ekim 2025

İletişim:

emekcalismalaritoplulugu@gmail.com
<https://www.facebook.com/emekcalisma>
@emekcalisma
emekcalisma.org

İŞÇİ SINIFI

EYLEMLERİ

İŞÇİ SINIFI
EYLEMLERİ
RAPORU
2024

RAPORU

2024

İçindekiler

Emek Çalışmaları Topluluğu (EÇT), 2014 yılı Eylül ayında bir grup akademisyen, araştırmacı ve sendika uzmanının koordineli çalışma imkanları üzerine gerçekleştirdiği bir dizi buluşma sonucu doğdu.

EÇT işçi mücadelelerinin görünürlüğünü arttırmayı ve emek hareketinin veri temelli politika geliştirme kapasitesini geliştirmeyi amaçlar. Emek hareketinin tüm öznelerine eşit mesafede durmaya çalışır. Emek hareketine destek vermek isteyen araştırmacıların birlikte nitelikli üretim yapabileceği bir zeminin kurumsallaşmasını hedefler. EÇT bu çerçevede gayret göstermek isteyen herkesin katılımına açıktır.

Bu rapor 2024'te gerçekleştirilmiş ve basına yansımış işçi sınıfı eylemleri üzerinedir. 2015 İşçi Sınıfı Eylemleri Raporu ile başladığımız yıllık raporların onuncusudur. Tüm raporlarda aynı yöntemi kullandık. Bunun için emek haberleri üzerine uzmanlaşmış üç haber sitesini (Evrensel gazetesi, Kızıl Bayrak, Sendika.org) ve bir medya takip ajansı aracılığıyla tüm yerel ve ulusal yazılı basını taradık. Pek çok vakada haberlerde bulamadığımız kimi ayrıntılara ulaşmak için ayrıca internet taraması yaptık, ilgili sosyal medya hesaplarından faydalandık ve ilgili sendikalar ile iletişime geçtik.

Raporun Temel Kavramları

İŞÇİ SINIFI

Bu raporda ücretli çalışanlar işçi sınıfı olarak tanımlanmıştır. Bu tanım (beyaz/mavi yakalı, güvenceli/güvencesiz, emekli) tüm işçileri/ücretlileri kapsar. Kamu görevlileri (memurlar) de bu tanıma dahildir.

YASAL ve FİİLİ GREV

Toplu sözleşme görüşmelerinin tıkanması sonucunda ilgili kanuna uygun olarak yapılan grevler yasal grev olarak isimlendirilmiş, bunun dışında yapılan tüm grevlere ise fiili grev denmiştir. Fiili grevler çoğunlukla kısa sürer. Nadir görülse de işyeri işgaline evrilen fiili grevler için işyeri işgali eylem türü kullanılmıştır.

EYLEM VAKASI, TEKİL EYLEM ve EYLEM VAKASI TİPLERİ

Raporda üç eylem vakası tipi tanımlanmıştır.

1. İşyeri temelli eylem vakası

Bir işyerindeki sorunlar ya da talepler için o işyerindeki emekçiler tarafından yapılan eylemleri işyeri temelli eylem vakası olarak adlandırdık. Bu kavramı İrfan Kaygısız'ın yapmış olduğu 2013 ve 2014 yılı araştırmalarından ilham alarak kullandık. Bir işyeri temelli vaka birkaç saat ya da aylarca sürebilir. Sadece bir işyerinde değil aynı firmanın birden fazla işyerinde birden ce-

reyan edebilir. Fiziksel olarak işyerinin dışındaki mekanlarda gerçekleşebilir. Bir işyerinde farklı bir nedenle ikinci bir eylem yapıldığında bunu ayrı bir vaka olarak değerlendirdik.

Öte yandan aynı işverene yönelik, aynı nedenle eş zamanlı olarak farklı işyerlerinde yapılan eylemleri tek bir işyeri temelli eylem vakası olarak kabul ettik. Bunun en tipik örneği bir bakanlığın memurlarının o bakanlığın farklı illerdeki binaları önünde aynı gün yaptığı basın açıklamalarıdır.

Bir örnek vermek gerekirse, bir işyerindeki bir problemle ilgili işçiler üst üste dört Cumartesi günü basın açıklaması düzenlemişse bunu bir işyeri temelli eylem vakası olarak tanımladık. Bu vakada dört tekil eylem yapılmış olduğunu kaydettik.

Özetle raporda “tekil eylem” ve “vaka” kavramlarını kullanıyoruz. Yukarıda anılan iki örnekte görüldüğü üzere bir vaka kapsamında birden fazla tekil eylem yapılabilir. Tekil eylem, gündelik dilde kullandığımız tek bir eyleme/protestoya işaret eder.

2. Genel eylem vakası

İşçilerin çalışma hayatına ilişkin genel taleplerini ya da çalışma hayatının ötesindeki politik taleplerini dile getiren, siyasal iradeye ya da kamuoyuna hitap eden işçi sınıfı eylemlerini genel eylem vakası olarak adlandırdık.

İşyeri temelli eylem vakalarına benzer şekilde genel eylem vakaları da eşzamanlı olarak gerçekleştirilen birden fazla tekil eylem içerebilir. Örneğin bir sendikanın devlete yönelik genel bir talebini birkaç gün boyunca birden fazla ilde gerçekleştirdiği basın açıklamaları ile seslendirmesini tek bir genel eylem vakası olarak kodladık. Benzer şekilde, bir sendikanın kıdem tazminatı için bir meydana beş gün boyunca imza standı kurması ve o beş gün içinde o meydana iki kitlesel basın açıklaması yapmasını tek bir genel eylem vakası olarak saydık. Farklı illerde yapılan 1 Mayıs eylemlerini ise her ildeki öznelerin çoğulluğuna ve farklılığına dayanarak ayrı birer genel eylem vakası olarak kabul ettik. Ek olarak, emeklilerin aylık ödemeler için yaptığı eylemleri de bu kategoriye dahil ettik.

3. Dayanışma eylemi vakası

Bir grup emekçinin başka bir işyerindeki işçilerin mücadelesiyle dayanışmak için gerçekleştirdiği eylemleri dayanışma eylemi vakası olarak tanımladık.

Kısaca işyeri temelli eylemler işvereni, genel eylemler siyasi otoriteyi/kamuoyunu hedefleyen eylemlerdir. Dayanışma eylemleri ise işçilerin başka işçilere desteği için yapılır.

2024 yılında yüksek enflasyon ve zamlar işçi ve memurların ücretlerini eritmiş, buna tepki olarak özellikle sendikalı işyerlerinde toplu sözleşmeli olarak çalışan işçiler sözleşme koşullarının yenilenmesi ve ek protokol imzalanması talebiyle çok fazla eylemlilik ortaya koymuştur.

2024 yılında toplu iş sözleşmeleri ve sözleşme ihlalleri, işçi eylemlerinin en önemli nedeni haline gelmiştir. Özellikle metal işkolundaki toplu grup iş sözleşmesi süreci bu alandaki eylemleri belirgin biçimde artırmıştır. İşten atma, işteyken ücret gaspı ve düşük ücret nedeniyle gerçekleşen eylemlerde geçtiğimiz yıla kıyasla dikkat çekici bir yükseliş yaşanmıştır. Eylem nedenlerindeki bu değişimin kötü ekonomik gidişatın ağırlaşmasından kaynaklandığını ve bu gidişatın işçi sınıfının talep ve eylemlerine belirgin bir şekilde etki ettiğini iddia etmek mümkündür. Sendikalaşma kaynaklı eylemler de önceki yıla göre artış göstermiş, ancak sıralamadaki yeri diğer nedenlerin hızlı yükselişi nedeniyle gerilemiştir.

2024 yılında işçi eylemlerine katılım toplamda 99 binden 106 bine yükselmiştir. Yılın ilk ayında, 2023'ten devreden MESS sürecine bağlı eylemler hız kazanarak işçi hareketliliğinin yüksek seyretmesine neden olmuştur. Kasım ayında aile hekimlerinin üç günlük iş bırakma eylemleri öne çıkarken, Aralık ayında katılımın azaldığı bu eylemler devam etmiştir. Ancak aynı ayda PTT işçilerinin Ankara'da 5 bin kişinin katılımıyla düzenlediği miting, yılın en kitlesel eylemlerinden biri olarak kayda geçmiş ve Aralık'ı, işçi katılımının en yüksek olduğu üçüncü ay konumuna taşımıştır.

2024 yılında basına yansıyan 1.703 tekil işçi ve memur eylemi tespit edilmiştir. Bir diğer deyişle, Türkiye işçi sınıfı 2024'te her gün ortalama 4,6 eylem gerçekleştirmiştir. Tekil eylem sayısı 2023'te 1.654 ve günlük ortalama 4,5 idi. Aynı mesele için art arda yapılan eylemleri bir vaka altında topladığımızda 1000 eylem vakası

altında 1.703 tekil eylem bulunmaktadır. Bunlar içinde işyeri temelli, genel ve dayanışma eylemi vakaları yer almaktadır. İşyeri temelli eylem vaka sayısı 588, genel eylem vaka sayısı 366, dayanışma eylemi vaka sayısı ise 46'dır. 2023'ten 2024'e genel eylem vakası sayısı 225'ten 366'ya ciddi bir şekilde yükselmiş, işyeri temelli eylem vakası sayısı da 562'den 588'e çıkmıştır.

2024 yılında işyeri temelli eylem vakası sayısı 588 ve bu eylemlere katılan sayısı 106 bin olarak hesaplanmıştır. İlk iki ayında fiili grev dalgasına şahit olduğumuz ve 2015'ten beri en yüksek işyeri temelli eylem vaka sayısı 2022 yılında gerçekleşmişti. 2023 yılında eylem ve katılımcı sayısında bir düşüş gerçekleşmiş, ancak 2024 yılında bir önceki yıla göre yeniden bir yükseliş trendi gözlemlenmiştir. Dolayısıyla 2024 yılının, 2022'den sonra en eylemli yıl olduğu not edilmelidir. Kısaca hatırlamak gerekirse, 2015 yılında 628 olan işyeri temelli eylem vakası sayısı, bir otoriterleşme sürecinin hüküm sürdüğü 2016-2019 yıllarında 420-438 bandına düşmüş, 2020'de de hükümetin salgında patronları kollayan uygulamaları ile 389'a kadar inmişti.¹ Bu sayı 2021'de 468'e, 2022'de ise 600'e yükseldi. 2024 yılında işyeri temelli vaka sayısı 2022'ye oldukça yakınsamaktadır. 2024'te 588 işyeri temelli vaka yaklaşık 106 bin işçinin katılımı tespit edilmiştir. Bu yönüyle 2024 yılı, Emek Çalışmaları Topluluğu'nun 2015-2025 dönemini kapsayan araştırmasında, vaka sayısı ve işçi katılımı açısından en yüksek üçüncü yıl olarak öne çıkmaktadır.

2024 yılında genel ve dayanışma eylem vakası sayısında dikkat çekici bir yükseliş yaşanmıştır. 366 genel eylem vakasında 513 tekil eylem gerçekleşmiştir. 1 Mayıs eylemlerini dışarda bıraktığımızda, adil vergi düzenlemesi, artan zamlar ve yüksek enflasyonun kontrol altına alınamaması, emekçilerin acil bir gündemi olan geçim derdi ve emekli aylığının artırılması talebiyle yapılan eylemler bu yükselişte önemli paya sa-

¹ 2015-2019 dönemi eylem verilerini gözden geçirip yeniledik. Bunun için bkz.

Birelma, A., Işıklı, E. ve Sert, D. (2022), "2010'ların İkinci Yarısında Türkiye'de İşçi Sınıfı Protesto Eylemleri", *Çalışma ve Toplum*, C.3, S.74. s. 1861-1900.

hiptir. Ek olarak, TÜRK-İŞ'in farklı illerde düzenlediği "Zordayız, Geçinemiyoruz" eylem ve mitingleri, 2024 yılındaki büyük artışta ciddi rol oynamıştır. 366 genel eylem vakasında tespit edilen 513 tekil eylem ve bu eylemlere katılan yaklaşık 224 bin işçi, son on yılda genel eylem kategorisinde ulaşılan tarihi zirveyi göstermektedir. Ayrıca, dayanışma eylemlerinde de ciddi bir artış yaşanmış; 2023'te 22 olan dayanışma eylemi sayısı 2024'te 46'ya yükselmiştir.

Yıllara Göre Eylem Vaka ve Eylemci Sayıları

YIL	EYLEM VAKASI SAYISI	YAKLAŞIK EYLEMCİ SAYISI
2015	749	220.050
2016	608	139.105
2017	614	156.294
2018	633	144.803
2019	624	371.544
2020	710	66.803
2021	826	122.857
2022	875	209.649
2023	809	201.990
2024	1.000	333.125
Toplam	7.475	1.966.220

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, 2024 yılında, önceki yıllara göre eylem vaka sayısı da eylemlere katılan yaklaşık eylemci sayısı da belirgin bir yükseliş göstererek, son 10 yılın kaydedilen en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu artış, pandemi sonrasında ağırlaşan ekonomik krizin emekçiler üzerindeki tahrip edici etkisiyle ilişkilendirilebilir.

2022'de işyeri temelli eylem vakalarının yüzde 72'si ve 2023'te yüzde 71'i hak geliştirme niteliğine sa-

hipti ve bu oranların önceki yıllara göre önemli bir artışı ifade ettiğini bir önceki raporlarımızda belirtmiştik. 2024 yılında ise hak geliştirme niteliğine sahip eylem oranları yüzde 68'dir. 2024'te bir düşüş yaşanmış olsa dahi, önceki yıllara benzer şekilde 2024 yılında da işçilerin eylemlerinin önemli bir çoğunluğu haklarını geliştirme hedefiyle yapılmıştır.

2024'te önceki yıllara benzer bir şekilde TİS ile ilişkili eylemler vakaların yüzde 34'ünü oluşturmaktadır ve en büyük eylem vakası nedenidir. Araştırmada toplu iş sözleşmesi bağlamında yapılan eylemlerin nedeni TİS olarak kodlanmış, TİS'le ilişkili olarak yapılan ek protokol eylemlerinde "TİS" ve "Ek ödeme" vaka nedenleri birlikte kodlanmıştır. Önceki yıllardan farklı bir şekilde ise, işten atma, işteyken ücret gaspı ve düşük ücret 2024 yılına damga vuran diğer eylem vaka nedenlerini oluşturmaktadır. Eylemlerin yaklaşık toplam yüzde 48'ini bu üç eylem vakası nedeni oluşturmaktadır. Bu durum, ekonomik krizin derinleşmesiyle TİS şartlarının ihlal edilmesine bağlı olarak ücret gaspına karşı eylemlerin çoğalmasıyla açıklanabilir.

2024'teki eylem biçimlerine baktığımızda, diğer yıllara benzer bir şekilde, 2024 yılında da basın açıklaması en öne çıkan eylem türünü oluşturmaktadır. Basın açıklamasını takip eden eylem türünü ise yine önceki yıla benzer bir şekilde fiili grev oluşturmaktadır. 2024 yılında fiili grevlerin toplam sayısı bir önceki yıla kıyasla neredeyse aynı kalmış olsa da fiili grevlerin süresi belirgin bir artış göstermiştir.

Sonuç olarak, pandemi etkisinin ortadan kalktığı ancak ekonomik kötü gidişatın uzun dönemli etkisinin hüküm sürdüğü 2022, 2023 ve 2024 yıllarında işçi sınıfının mücadelesi kayda değer bir vaka ve eylem sayısına ulaşmış ve belli bir düzeyi muhafaza etmektedir. Başka bir deyişle 2022'den 2024'e vaka sayısı 550-600 bandına yerleşmiştir.

588 işyeri temelli eylem vakasında dikkat çekenler

106 BİN

İşyeri temelli eylem vakalarına katılan yaklaşık işçi sayısı

%47 ÖZEL KADROLU/DÜZENLİ

İşyeri temelli vakaların %47'si özel sektörde kadrolu/düzenli çalışanlar (taşeron ya da düzensiz işçi olmayan özel sektör çalışanları) tarafından gerçekleştirilmiştir. Vakaların %17'si memurlar, %15'i ise kamu taşeronu ve belediye şirketlerinde çalışan işçiler tarafından gerçekleştirilmiştir.

%48 BASIN AÇIKLAMASI

İşyeri temelli eylem vakalarının %48'inde basın açıklaması yapılmıştır. Vakaların %27'sinde fiili grev, %18'inde işyerinde basit eylem ve %12'sinde kalıcı direniş gerçekleştirilmiştir.

%34 TİS

İşyeri temelli eylem vakalarının %34'ünde toplu sözleşme talepleri yer almıştır. Vakaların %18'inde işten atma ve %17'sinde işteyken ücret gaspı ve yaklaşık %12'sinde ise düşük ücret nedenleri rol oynamıştır.

9,6 GÜN

562 işyeri temelli eylem vakasının ortalama eylem süresi 9,6 gündür. Öte yandan vakaların 344'ü (%59'u) bir gün içerisinde gerçekleşip sonlanan eylemlerdir.

%32 ÜRETİM DURDU VEYA AKSADI

İşyeri temelli eylem vakalarının %32'sinde üretimi durduran ya da yavaşlatan bir eylem gerçekleşmiştir. 2023 yılında bu oran %35 idi.

%68 HAK GELİŞTİRME

İşyeri temelli eylem vakalarının %68'si hak geliştirme niteliğine sahiptir. Kalanı ise hak savunma niteliğindedir. 2021'de hak geliştirme oranı %65 iken 2022'de bu oran %72'ye çıkmış ve 2023'te de bir önceki seneye benzer bir durum gözlenmiştir. 2024'te bu oran biraz düşüş göstererek %68 olmuştur. 2024'teki eylem vakalarının %32'inde ise hak savunma niteliğindeki eylemler örgütlenmiştir.

"Hak geliştirme" niteliğindeki eylemler, işçilerin bir işyerinde mevcut hakları genişletmek amacıyla örgütlenmektedir. "Hak savunma" niteliği ise bir işyerinde patronun işçilerin mevcut haklarını ihlal veya gasp etmek için yaptığı saldırıya karşı örgütlenen tepkilerdir.

2.052

İŞÇİ HAKKINI ARADIĞI İÇİN İŞTEN ATILDI

Basına yansıyan bir protesto eylemi gerçekleştirilen işyeri mücadelelerinde, hakkını aradığı için en az 2.052 işçinin işten atıldığı tespit edilmiştir. Bunlardan 1.137'si sendikalaşma nedeniyle işten atılmıştır.

%19 METAL

İşyeri temelli eylem vakalarının %19'u metal işkolunda gerçekleşmiştir. %14'ü genel işler işkolunda ve %8'i de inşaat işkolunda gerçekleşmiştir.

%62 İŞÇİ SENDİKASI

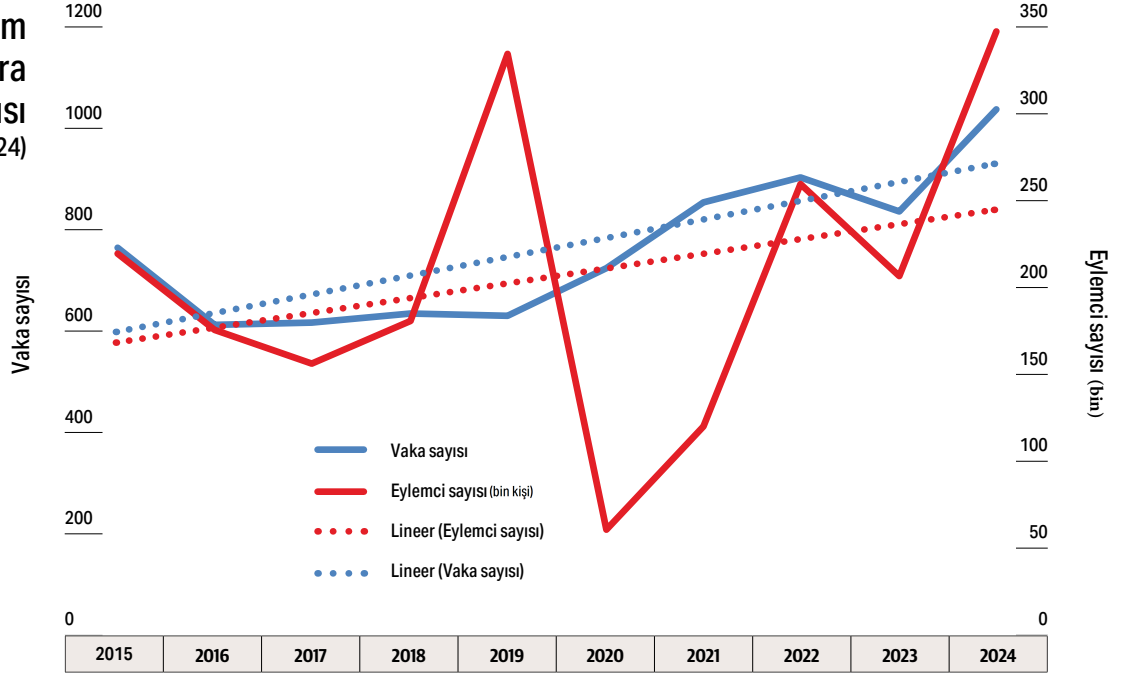
İşyeri temelli eylem vakalarının %62'si bir işçi sendikası, %16'sı bir memur sendikası tarafından yapılırken, eylemlerin %19'u herhangi bir kurumun dahiliyeti olmadan sadece işçiler tarafından gerçekleşmiştir.

BİRLEŞİK METAL İŞ SENDİKASI

En çok eylem vakası örgütleyen sendikalara baktığımızda birinci sırada 63 vakayla DİSK'e bağlı Birleşik Metal İş Sendikası, ikinci sırada 44 vakayla Genel-İş, üçüncü sırada ise 38 vakayla Türk-İş'e bağlı Türk Metal gelmektedir.

İşçi sınıfı eylem vakaları ve vakalara katılan eylemci sayısı (2015-2024)

2015'ten bu yana topladığımız veriler, Türkiye'de işçi ve emekçilerin son on yılda haklarını savunmak ve geliştirmek için oldukça yoğun bir eylemlilik sergilediğini göstermektedir. 2015-2024 yıllarını kapsayan veri tabanımızda, 7 bin 209 farklı protesto vakası altında şimdiye kadar toplam 13 bin 373 protesto olayı kayda geçti. Yani bu dönemde işçiler her gün ortalama 4'e yakın protesto düzenledi. Eylemlerin büyük bölümü (%65) işyeri temelli oldu. Bunun yanında yaklaşık üçte biri (%32) genel siyasi talepler için, küçük bir bölümü (%4) ise başka eylemcilerle dayanışma amacıyla gerçekleştirildi.

Grafik son on yılda ülkemizde gerçekleşen işçi eylemlerinin seyrini görselleştiriyor. Eylem vakalarının sayısını (mavi seri, sol taraf) ve bu vakalara katılan eylemci sayısını (kırmızı seri, sağ taraf) bir arada gösteriyor. 2019 yılında kayıtlarımıza göre 1 Mayıs eylemlerine büyük bir katılım olmuştu. O yılın istisnası bir kenara bırakılırsa, son on yılda Türkiye'de işçi eylemleri hafif yükselen bir U eğrisi izliyor.

2015'in ilk yarısında Metal Fırtına'nın da içinde bulunduğu tarihsel nitelikli bir grev dalgası yaşanmıştı. Aynı yıl Haziran ve Kasım ayında gerçekleşen iki seçimin etrafından yaşanan çatışmalı ortam, 2016'daki darbe girişimi ve iki yıllık OHAL süreci, ülkenin demokratik standartlarının hızla aşıldığı bir dönemin başlangıcı

oldu. 2020'de pandemiyle birlikte hak arayışları yeni bir baskı altında kaldı.

Ama işçilerin tepkileri ekonomik tabloyla birlikte daha da sertleşecekti. 2017'de çift hanelere çıkan, 2022'de ise resmi verilere göre yüzde 70'i aşan enflasyon, eylemliliği tetikledi. 2022 başındaki grev dalgası bu öfkenin en yoğun ifadesiydi. Sonraki yıllarda bu kadar büyük dalgalar olmasa da 2023 ve 2024 boyunca hem eylem sayısı hem de katılımcı sayısı yüksek kaldı. Hatta 2024, son on yılın zirvesi oldu.

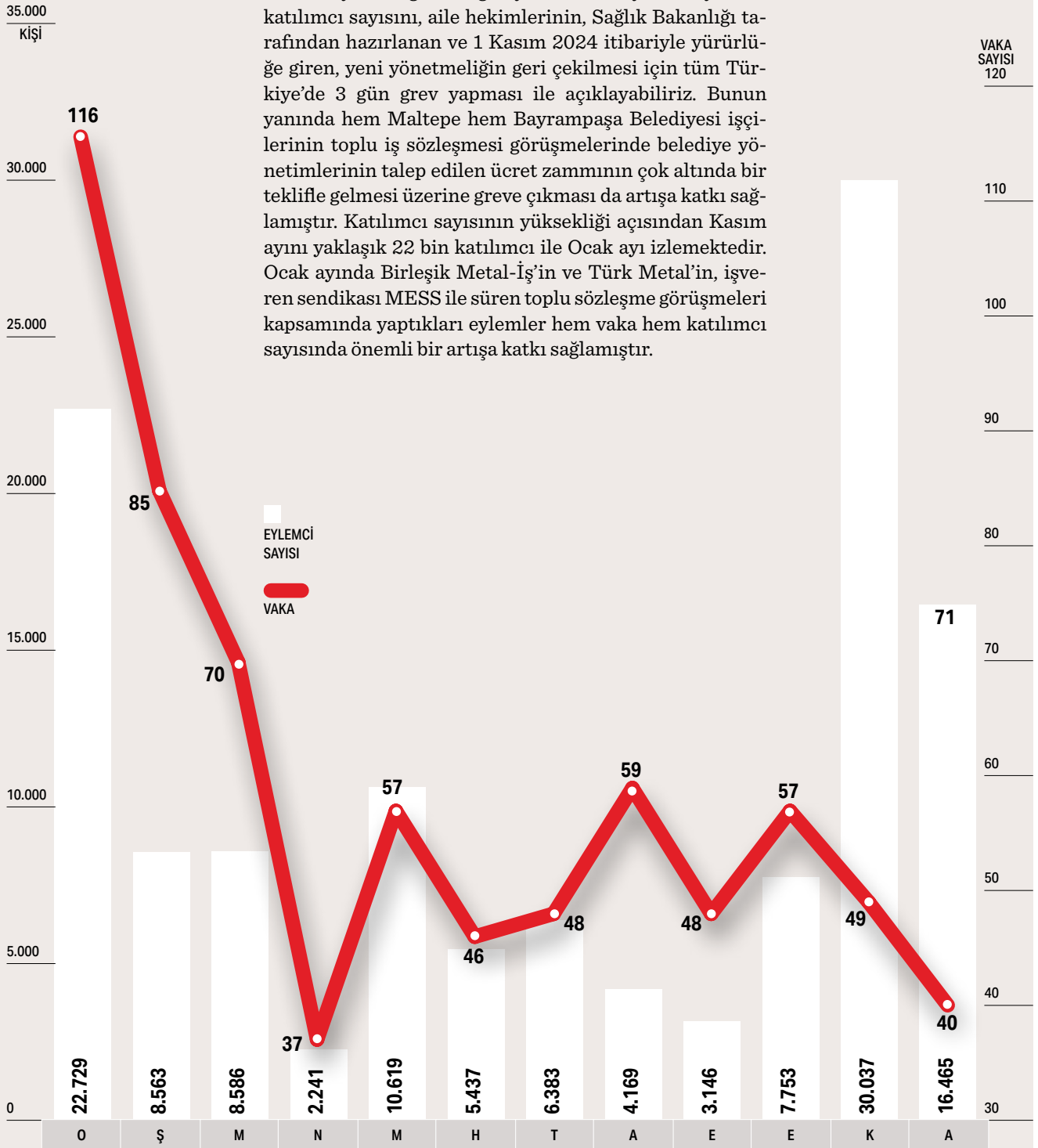
Grafikte yaşanan otoriterleşmeye rağmen işçi ve emekçilerin haklarını aramaya devam ettiklerini, ilk etapta bir geri çekilmenin ardından hak arayışının yeniden yükseldiğini göstermektedir. Öte yandan eylemlerin niteliğini göz önünde bulundurarak şunu belirtmek gerekir: 2015'teki zirveye rengini veren Metal Fırtına, işveren güdümündeki otoriter sendikacılığa karşı bir başkaldırıydı. 2024 zirvesi ise yüksek enflasyonun ezici baskısına karşı savunmacı bir tepkiyi yansıtıyor.

2024'teki eylemlerin ayrıntılarını paylaşacağımız ilerleyen sayfalarda bu durum daha netlikle görülecektir. 2024 yılının zirveye çıkmasında asıl faktör, işyeri temelli eylemlerde değil genel eylemlerde yaşanan artış olmuştur. Artan genel eylemler, derinleşen ekonomik krizin işçi ve emekçiler üzerindeki ağır baskısına karşı tepkileri yansıtmaktadır.

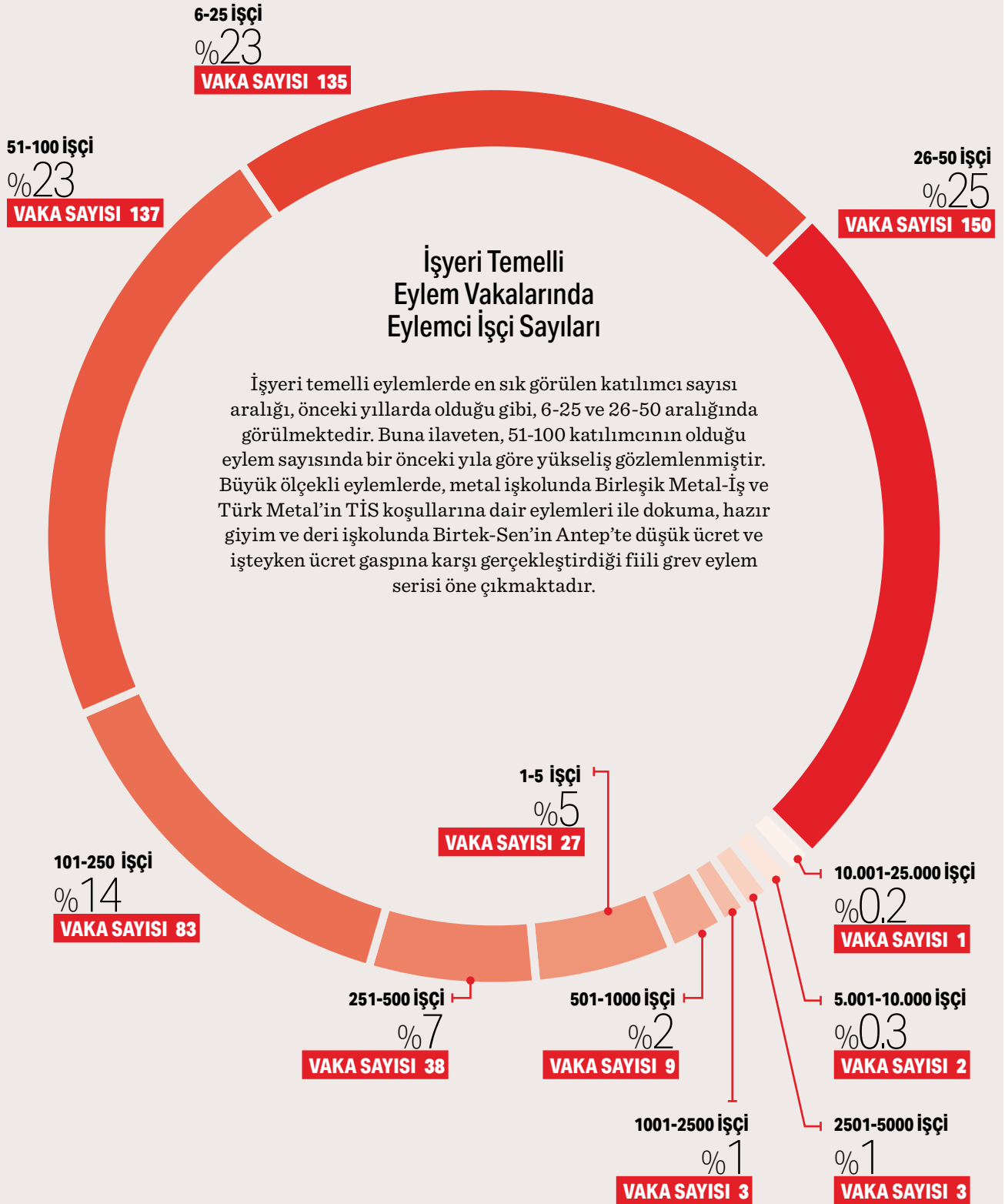
Aylara Göre İşyeri Temelli Eylem Vakası ve Eylemlere Katılan Sayısı

2022'de işyeri temelli eylemlere katılan sayısı 155 bine çıkmıştı ve bu sayı 2016'dan bu yana ulaşılan en yüksek sayıydı. 2023'te işyeri temellere eylemlere katılan sayısı 99 bin olarak hesaplanmıştı. 2024 yılında ise bu sayı bir önceki yıla göre artış göstererek 106.618 olarak kaydedilmiştir. Kasım ayı, yaklaşık 30 bin kişi ile katılımcı sayısının en yüksek görüldüğü aydır. Kasım ayındaki yüksek katılımcı sayısını, aile hekimlerinin, Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 1 Kasım 2024 itibarıyla yürürlüğe giren, yeni yönetmeliğin geri çekilmesi için tüm Türkiye'de 3 gün grev yapması ile açıklayabiliriz. Bunun yanında hem Maltepe hem Bayrampaşa Belediyesi işçilerinin toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde belediye yönetimlerinin talep edilen ücret zammının çok altında bir teklifle gelmesi üzerine greve çıkması da artışa katkı sağlamıştır. Katılımcı sayısının yüksekliği açısından Kasım ayını yaklaşık 22 bin katılımcı ile Ocak ayı izlemektedir. Ocak ayında Birleşik Metal-İş'in ve Türk Metal'in, işveren sendikası MESS ile süren toplu sözleşme görüşmeleri kapsamında yaptıkları eylemler hem vaka hem katılımcı sayısında önemli bir artışa katkı sağlamıştır.

İşyeri Temelli Eylem Vakalarında Eylemci İşçi Sayıları

İşyeri temelli eylemlerde en sık görülen katılımcı sayısı aralığı, önceki yıllarda olduğu gibi, 6-25 ve 26-50 aralığında görülmektedir. Buna ilaveten, 51-100 katılımcının olduğu eylem sayısında bir önceki yıla göre yükseliş gözlemlenmiştir. Büyük ölçekli eylemlerde, metal işkolunda Birleşik Metal-İş ve Türk Metal'in TİS koşullarına dair eylemleri ile dokuma, hazır giyim ve deri işkolunda Birtek-Sen'in Antep'te düşük ücret ve işteyken ücret gaspına karşı gerçekleştirdiği fiili grev eylem serisi öne çıkmaktadır.

İşyeri Temelli
Eylem Vakalarında
Eylemcilerin
İstihdam Durumu (%)

Özel kadrolu	47
Memur	17
Kamu taşeronu & BİT	15
Kamu işçisi	9
Özel taşeronu	8
Düzensiz, parçabaşı işçi	3

EYLEMLERDE yer alan işçilerin istihdam tip-lerine baktığımızda, 2024'teki eylem vakalarının yüzde 47'sinin özel kadrolu işçiler tarafından örgütlediğini görmekteyiz. Özel kadrolu ifadesiyle kastedilen özel sektörde çalışan, taşeron işçi olmayan ve düzensiz çalışmayan işçilerdir. Bu tablo, bir önceki yılın sonuçlarına paralel seyre-

mektedir. Özel kadrolu istihdam türünde bir önceki grafikte olduğu gibi metal ile dokuma, hazır giyim ve deri işkolları öne çıkmaktadır. Beyaz yakalı işçiler arasında ise ticaret, büro, eğitim ve güzel sanatlar işkolu ve Özel Öğretmenler Sendikası'nın düşük ücret ve fazla mesaiye karşı mücadelesi önemli vakaları oluşturmaktadır.

SADECE KADIN
%2
VAKA SAYISI 11

KADIN AĞIRLIKLI
%4
VAKA SAYISI 25

KADIN ERKEK EŞİT
%18
VAKA SAYISI 107

İşyeri Temelli Eylem Vakalarındaki Eylemcilerin Cinsiyeti

GEÇTİĞİMİZ yıllara benzer olarak, erkeklerin çoğunlukta olduğu eylemler ağırlıktadır. Eylemlerdeki erkek ağırlığı, öncelikle istihdamda erkek oranının kadın oranından çok fazla olmasıyla alakalıdır. Bunun yanında 2024'teki eylem sayısının özellikle yüksek olduğu metal ve genel işler erkek yoğunluklu sektörlerdir. Ancak, 2023'te işyeri temelli eylemlerde kadınların sayısının erkeklere eşit ya da erkeklerden fazla olduğu vakaların oranı yüzde 20 iken 2024'te bu oran artış göstererek yüzde 24 olmuştur.

Kadın oranındaki artışa kadın-erkek sayısının çoğunlukla eşit olduğu Aile Sağlığı Merkezleri'nin vergide adalet talep ettikleri eylemleri ve Türkiye'nin birçok yerinde eriyen ücretlere karşı TİS'in yeniden görüşülmesi talebi ile ya da işten çıkarmalara karşı eylemler yapan belediye işçilerinin katkı sağladığı söylenebilir. Aynı zamanda kadınların çoğunlukta olduğu Polonez işçileri ve sadece kadınlardan oluşan Agrobay işçilerinin sendikalaşma mücadelesi, kadın yoğun direnişler olarak önemli vakalardandır.

ERKEK AĞIRLIKLI
%47
VAKA SAYISI 274

SADECE ERKEK
%29
VAKA SAYISI 172

İşyeri Temelli Eylem Vakalarında Gözlenen Eylem Türleri

	VAKA SAYISI	%
Basın açıklaması	281	48
Fiili grev	158	27
İşyerinde basit eylem	104	18
Kalıcı direniş	69	12
Yürüyüş	36	6
Yasal grev	33	6
Oturma eylemi	22	4
İş yavaşlatma	6	1
Vince-Çatıya Çıkma	5	1
İşyerini terk etmeme, işgal	5	1
Miting	4	1
Bildiri dağıtma	3	1
Konvoy yapma	3	1
Fazla mesaiye kalmama	3	1
Eğitim kurumu basma	3	1
Yol kapama	2	0,3
Açlık grevi	2	0,3
İşyerinden mal çıkışını engelleme	2	0,3
Market protestosu, mağaza içi eylem	1	0,2
İmza kampanyası	1	0,2
Diğer	1	0,2

YUKARIDAKİ TABLODA 588 işyeri temelli eylem vakasındaki eylem türleri görülmektedir. Bir vakada birden fazla tekil eylem ve birden fazla eylem türü gerçekleştirilebildiği unutulmamalıdır. Yüzdelerin toplamının yüzden fazla çıkması bu sebeptir.

2024'te gerçekleşen 588 işyeri temelli eylem vakasının yüzde 48'inde basın açıklaması gerçekleştirilmiştir. Bu eylem türü anlaşılır sebeplerle 2015'ten beri en baskın eylem türüdür. Burada genel işler ve memur işkolları, özellikle belediyelerde çalışan işçilerin ve memurların

işten atmalara, isteyken ücret gaspına ve kötü çalışma koşullarına karşı eylemleri öne çıkmaktadır.

En sık görülen eylem türlerinde ikinci sırada ise daha önceki senelerdeki gibi fiili grev yer almaktadır. 2023 yılında 2015'ten beri yaptığımız araştırmada çıkan en yüksek fiili grev oranını yüzde 32 ile tespit etmiştik. Bu sene fiili grev oranında yüzde 5'lik bir düşüş olsa da yine de ikinci sırada yer almaktadır. Metal ve tekstil işkollarında özel kadrolu ya da taşeronu mavi yakalı işçilerin eylemleri bu eylem türünün çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Üçüncü sırada, bir önceki seneye benzer olarak işyeri içinde bir işaret olarak yapılan, üretimi yavaşlatmayan ya da durdurmamayan eylemler için kullandığımız "işyerinde basit eylem" yer almaktadır. İşyeri içindeki yürüyüşler, alkışlı protestolar bu kategori içerisindedir. Vakaların yüzde 18'ini oluşturan bu eylem türünde yine metal ve dokuma, hazır giyim ve deri işkollarında çalışan özel kadrolu ya da taşeron mavi yakalı işçiler yoğunluktadır.

Kalıcı direniş eylem türünün oranı önceki senelere göre artış göstererek yüzde 12 ile dördüncü sıradadır. Bu eylem türü çoğunlukla sendikalaşma sonucu işten atılan işçilerin işyeri önünde çadır kurarak yaptıkları ve genelde uzun süren eylemleri ifade eder. Bu sene sendikalaşma ve işten atılma sebepli eylem vakaları artmıştır. Bunun sonucunda kalıcı direniş de eylem türü olarak öne çıkmaktadır.

Beşinci sırada yüzde 6 ile işyeri dışında yapılan yürüyüşler için kullandığımız yürüyüş eylem türü gelir. Bu eylem türünde mavi yakalı işçilerin enflasyon sebebiyle TİS'lerinin yeniden düzenlenmesi talebiyle yaptığı eylemler ön plandadır.

Bir sonraki sırada yüzde 6 ile yasal grev yer almaktadır. Yasal grev oranı bir önceki seneye kıyasla yükselmiştir. Bu artışa ekonomik kriz sonrası çeşitli sektörlerde küçülmeye gidilmesi ve işten çıkarma dalgasının yasal grev ile sonuçlanmasının katkı sağladığını söyleyebiliriz. Örneğin, Birleşik Metal İş üyesi Mersin işçilerinin ve Petrol-İş üyesi Sumimoto işçilerinin grevleri burada öne çıkan vakalardır.

Oturma eylemi ise yüzde 4 ile yasal grevi takip etmektedir. Oturma eylemi 2023'e göre yükseliş göstermiştir. Burada çeşitli belediyelerin taşeron şirketlerinde çalışan işçilerin kalıcı kadro için gerçekleştirdikleri eylemler öne çıkmaktadır.

İşyeri Temelli Eylem Vakası Nedenleri

	SAYI	%
TİS	198	33,7
İşten atma	109	18,5
İşteyken ücret gaspı	102	17,3
Düşük ücret	72	12,2
Sendikalaşma	71	12,1
Çalışma şartları	50	8,5
Ek ödeme	42	7,1
İş yükü, fazla mesai yükü	21	3,6
İşçi sağlığı, iş cinayeti	20	3,4
Yıldırma, keyfi ceza	19	3,2
Çalışanlara yönelik şiddet	16	2,7
İşten çıkarma sonrası ücret, tazminat gaspı	16	2,7
Pasif sendika (sendikaya tepki)	16	2,7
Kalıcı iş ve kadro talebi	13	2,2
Vergi	10	1,7

SOLDAKİ TABLODA 10 veya daha sık görülen eylem nedenleri gösterilmiştir. Vakaların büyük bölümünde birden fazla eylem nedeni olduğu unutulmamalıdır. Örneğin, sendikalaştığı için işten atılan ve işyeri önünde kalıcı direniş yapan işçilerin eyleminde neden olarak sendikalaşma ve işten atma birlikte kodlanmıştır. Örneğin, işten atılıp tazminatları gasp edilen işçilerin buna karşılıklı yaptığı eylemde neden olarak hem işten atılma hem de işten çıkarma sonrası ücret, tazminat gaspı kodlanmıştır. Toplam 588 işyeri temelli eylem vakasında 847 eylem nedeni işlenmiştir.

2023 yılı gibi 2024'te de TİS yüzde 34 ile birinci sırada yer almıştır. 2023 yılında TİS ile çalışan işçilerin yüksek enflasyon ve zamlar karşısında eriyen sözleşmelerine dair yeni TİS sürecini beklemeden ücretlerini arttırmak için ek protokol imzalanması talebiyle yaptıkları eylemler ön plandaydı. Ancak 2024 yılında, ek ödeme talepleri düşüş göstermiş ve işten atma, işteyken ücret gaspı, düşük ücret sebepli eylemler ve sendikalaşma ve çalışma şartlarını iyileştirme talepleri yükselerek öne çıkmıştır. Bunu ekonomik krizin derinleşmesi ve sonucunda krize karşı en kırılgan olan petrokimya, inşaat, tekstil işkollarında ücret gaspının artması ile açıklayabiliriz. Aynı zamanda, özellikle belediyelerde TİS koşullarının ihmal edilmesi ve sonucunda ücret gaspına karşı eylemlerin artmış olması da 2024 yılında bu vaka nedeninin artmasına katkı sağlamıştır.

Benzer bir şekilde düşük ücret ve çalışma şartları sebepli eylemlerde de bir önceki yıla göre artış gözlenmiştir. Düşük ücret sebepli eylemlerin neredeyse yarısını yetkili herhangi bir sendikanın bulunmadığı işyerleri oluşturmaktadır. Burada yine ekonomik krizin özellikle dokuma işkolu gibi güvencesiz işçileri en sert biçimde etkilediğini söyleyebiliriz. Son olarak, çalışma şartları nedeniyle gerçekleşen eylemlerde de memurlar öne çıkarken, bu eylemlerin kamuda tasarruf paketleri sonucu kötüleşen çalışma koşulları sebebiyle olduğu gözlenmektedir.

İşyeri Temelli Eylem Vakalarında Eylem Süreleri

GÜN SAYISI	VAKA SAYISI	%
0-1	344	59
2-7	173	29
8-14	16	3
15-30	17	3
31-60	15	3
61 +	23	4

YUKARIDAKİ TABLO, işyeri temelli vakaların eylem sürelerini göstermektedir. Bu oranlar 2015'ten beri birbirine yakın seyretmektedir. Bir gün içerisinde yapılp sona eren eylemlerin oranı yüzde 69'dur. Bu oran 2023'te yüzde 59, 2022'de ise yüzde 64'tü. 2023'te vaka başına düşen ortalama eylem süresi 8 günken, 2024 yılında 9,6'ya yükselmiştir. Buna 61 günden fazla süren uzun süreli direnişlerin sayısındaki artışın katkı sağladığını söyleyebiliriz.

İşyeri Temelli Vakalarda Fiili ve Resmi Grev Süreleri

GÜN SAYISI	FiİLİ GREV SAYISI	YASAL GREV SAYISI	TOPLAM
0-1	55	3	58
2-7	73	6	79
8-14	15	3	18
15-30	13	2	15
31-45	1	2	3
46+	1	16	17
Toplam	158	33	191

TABLODA fiili ve yasal grevlerin süreleri görülmektedir. 2024 yılında fiili grevlerin toplam sayısı bir önceki yıla kıyasla neredeyse aynı kalmış olsa da bir günden uzun süren fiili grevlerin sayısı belirgin bir şekilde artış göstermiştir. 2023 yılında yapılan fiili grevlerin ortalama süresi 1,5 günken, 2024 yılında ortalama süre 5,1 olarak tespit ettik. 2023 yılındaki fiili grevlerin yüzde 72'sini bir gün süren grevler oluştururken, 2024 yılında fiili grevlerin yaklaşık yüzde 46'sı 2 ila 7 gün sürmüştür, yüzde 24'ü de 8 ila 30 gün sürmüştür. Burada metal işkolunda Birleşik Metal-İş'in TİS koşullarına dair eylemleri, CarrefourSA deposu işçilerinin 17 gün süren ve ek zam ve tüm işçilere kadro kazanımları ile sonuçlanan eylemi ve son olarak, Antep'te tekstil sektöründe birçok farklı fabrikada çalışan işçinin zam talepli iş bırakma eylemleri gibi vakalar önce çıkmaktadır.

2024 yılında yasal grev sayısı da belirgin bir artış göstermiştir. Hem yasal grevlerin sayısı bir önceki yıla göre yaklaşık 4 katına çıkmıştır ve 2024 yılında 33 yasal grev gerçekleşmiştir. Hem de yasal grevlerin süresinde belirgin bir artış görülmüştür. 46 günden fazla süren yasal grevlerin sayısı bir önceki yıl 3 iken 2024 yılında 16'ya yükselmiştir. Sarar mağazalarında Öz Büro-İş üyesi işçilerin 29 şehirdeki 69 mağazadaki yasal grevi öne çıkan vakalara örnek verilebilir.

İşyeri Temelli Vakalarda Hak Geliştirme Maksatlı Olma

	TOPLAM VAKA SAYISI	HAK GELİŞTİRME NİTELİĞİNDEKİ VAKA SAYISI	HAK GELİŞTİRME NİTELİĞİNDEKİ VAKA ORANI %
Özel kadrolu	279	237	85
Kamu taşeronu & Belediye AŞ.	88	49	56
Kamu işçisi	54	38	70
Memur	98	47	48
Özel taşeronu	45	12	27
Diğer	25	18	72
Toplam	589	401	68

ARAŞTIRMADA eylemlerin hak geliştirme veya hak savunma niteliği olup olmadığı kodlanmaktadır. Hak geliştirme, mevcut çalışma koşullarının daha iyiye doğru geliştirilmesi anlamında kullanılmaktadır. Hak savunma ise mevcut haklara yönelik bir saldırıya karşı mevcut hakları savunma anlamında kullanılmaktadır. Sendikalaşma, zam talebi, kadro talebi hak geliştirme özelliği taşıyan eylemlere örnek olarak gösterilebilir. Hak geliştirme/savunma niteliğini eylemin nedeni belirler.

2022'de hak geliştirme nitelikli vaka oranı yüzde 72'di. 2023'de bu oran 2022 bandına çok yakın bir şekilde seyretmiş ve yüzde 71 olmuştu. 2024 yılında ise çok az düşerek yüzde 68 olmuştur. Bu düşüşte 2024 yılında, işten atma ve isteyken ücret gaspı gibi hak savunma niteli-

ğindeki sebeplerle yapılan eylemlerin artış göstermesi etkili olmuş olabilir.

2024'te özel kadrolu işçilerin hak geliştirme niteliğindeki eylemleri yapmak konusunda en atak (%85), özel taşeron işçilerin ise, güvencesiz çalışma koşullarından ötürü, en gerideki (%27) istihdam türü olması dikkat çekicidir. Ayrıca 2023 yılına göre kamu taşeronu ve belediye şirket işçilerinin hak geliştirme oranı yüzde 73'ten yüzde 56'a düşmüştür. Bu düşüş, belediyelerde yaşanan işten atmalar ve hak gaspları ile ilişkili olarak okunabilir. Yani, sıklıkla işten atma ve isteyken ücret gaspına maruz kalan belediye işçileri çalışma koşullarını geliştirmekten ziyade var olan haklarını savunmak için eylemler yapmıştır.

Hak Aradığı İçin İşten Atılan İşçiler

	HAK ARADIĞI İÇİN İŞTEN ATILAN TOPLAM İŞÇİ SAYISI	SENDİKALAŞMA NEDENİYLE İŞTEN ATILAN İŞÇİ SAYISI	İŞTEN ATILMANIN TESPİT EDİLDİĞİ VAKA SAYISI
2015	4.158	1.789	133
2016	2.793	1.016	89
2017	1.547	972	49
2018	2.677	964	57
2019	1.428	881	40
2020	817	597	42
2021	1.736	1.634	82
2022	2.699	1.533	106
2023	2.485	1.250	77
2024	2.052	1.137	50

2024 YILINDA en az 2.052 işçinin hakkını arayıp mücadele ettiği için işten atıldığı tespit edilmiştir. Bunların 1.137'si işyerinde sendikalaşma mücadelesi verdiği için işinden atılmıştır. Bu sayılar değerlendirilirken şu unutulmamalıdır: Bu raporun veri kaynağı, basına yansıyan işçi sınıfı eylemleridir. Yani basına yansıyan bir eylem gerçekleştirmeyen, ancak başka biçimlerde hakkını aradığı için işinden atılan kişiler bu raporun kapsamına girememekte, burada verilen sayılara dahil olamamaktadır. Örneğin bazı durumlarda sendikalaştığı için işçiler işten atılmak-

ta, ancak ilgili sendika bu duruma karşı bir eylem yapmayabilmektedir. Örneğin bir işçi işyerini çalışma bakanlığına şikayet edebilir, bu şekilde bir hak aramaya girişebilir, ancak bu durumu öğrenen patron tarafından işten atılabilir. Bu süreçlerde basına yansıyabilecek nitelikte herhangi bir protesto eylemi gerçekleşmediği için bu tip hak arama sonucu işten atılmalar, bu raporun kapsamının dışındadır. 2024'te, 2023 yılına göre hakkını aradığı için işten atılan işçi sayısı ve işten atılmanın tespit edildiği vaka sayısı gözle görülür bir düşüş yaşamıştır.

İşyeri Temelli Eylem Vakalarının İllere Göre Dağılımı

	İL	SAYI	%
1	İstanbul	124	21,1
2	İzmir	114	19,4
3	Ankara	71	12,1
4	Kocaeli	57	9,7
5	Bursa	45	7,6
6	Adana	28	4,8
7	Gaziantep	27	4,6
8	Eskişehir	26	4,4
9	Manisa	21	3,6
10	Diyarbakır	18	3,1
11	Mersin	13	2,2
12	Antalya	11	1,9
13	Balıkesir	10	1,7
14	Muğla	10	1,7

TABLODA en az on işyeri temelli eylem vakası görülen şehirler gösterilmiştir. 2024'te önceki üç yılda olduğu gibi İstanbul, İzmir, Ankara ve Kocaeli ilk dört sırada gelmiştir. Bu dört ilin ardından geçen yıl ile aynı şekilde Bursa, Adana ve Gaziantep gelmektedir.

İşyeri Temelli Vakaların Bölgelere Göre Dağılımı

HARİTADA işyeri temelli vakaların bölgesel dağılımı görülmektedir. 2023'te vakaların yüzde 52'si Marmara Bölgesi'nde gerçekleşirken, 2024'te bu oran yüzde 42'ye düşmüştür. Ege ve İç Anadolu bölgelerindeki vaka oranları ise geçen yıla göre gözle görülür bir artış göstermiştir. Bir vaka birden fazla şehir ve bölgede gerçekleşebildiği için bölgelerin yüzdelerin toplamı yüzden fazla çıkmaktadır.

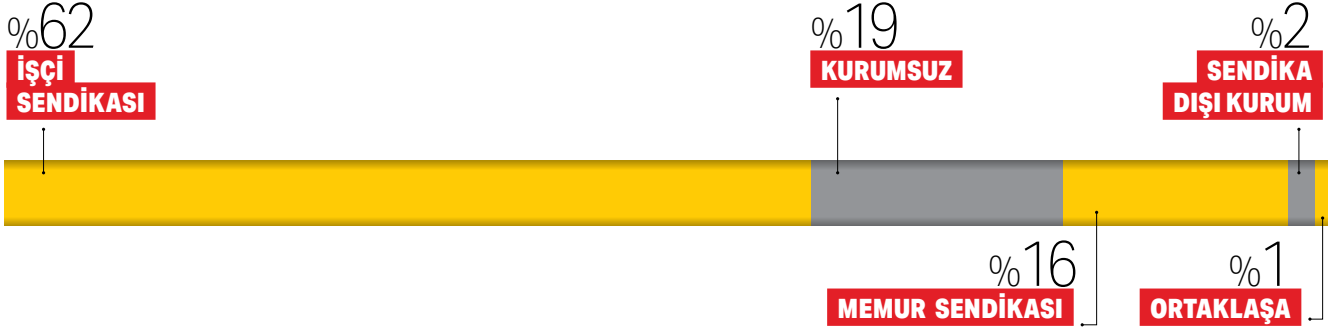

Metal	%19
Genel işler	14
İnşaat	8
Dokuma, hazır giyim ve deri	8
MEMUR - Sağlık ve Sosyal Hizmetler	5
Petrol, kimya, lastik, plastik ve ilaç	5
MEMUR - Yerel Yönetim Hizmetleri	4
Taşımacılık	3
Ticaret, büro, eğitim ve güzel sanatlar	3
Gıda sanayi	3
Enerji	3
Madencilik ve taş ocakları	2
Sağlık ve sosyal hizmetler	2
MEMUR - Büro, Bankacılık ve Sigortacılık Hizmetleri	2
Savunma ve güvenlik	2

İşyeri Temelli Eylem Vakalarının İş / Hizmet Kolları

SOLDAKİ TABLO en az 10 işyeri temelli eylem vakasının gerçekleştiği iş kolları ve hizmet kollarını göstermektedir. Bilindiği üzere kamu görevlileri (memurlar) 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabidir. Gerek kamu kurumlarında gerekse özel sektörde çalışan tüm ücretliler ise 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir. Bu sebeple memurların iş kolları işçilerin iş kollarından farklıdır ve hizmet kolu ifadesini taşımaktadır. Dolayısıyla yukarıdaki veride memurlar için faaliyet gösterdikleri hizmet kolları belirtilmiştir.

2023 ile benzer şekilde 2024'te de işyeri temelli vakalarda metal işkolu birinci sıradadır. İkinci sırada yüzde 14 ile genel işler işkolu yer almaktadır. Önceki yıllardan farklı olarak, üçüncü ve dördüncü sırada yüzde 8 ile inşaat ve dokuma/tekstil işkolları bulunmaktadır. Bundan sonra sırasıyla yüzde 5 bandında olan sağlık ve sosyal hizmetler hizmet kolu ve petrol/kimya işkolları gelmektedir.

İşyeri Temelli Eylem Vakasını Örgütleyen Kurum

GRAFİKTE, işyeri temelli vakaları örgütleyen kurumları göstermektedir. İşçi sendikalarının örgütlediği vaka oranı yüzde 62'dir. Bu oran 2023'te de yüzde 61 idi. Memur ve işçi sendikalarını birlikte düşündüğümüzde ise bir sendika tarafından örgütlenen vakaların ortalaması yaklaşık yüzde 80'lere çıkmaktadır. Sendika-

lar tarafından örgütlenen vaka oranının bu kadar yüksek olmasının en temel sebebi, 2024 yılında TİS kaynaklı eylemlerin yoğunlukta olması yani hali hazırda sendikal örgütlülüğün olduğu işyerlerinde işçilerin koşullarını iyileştirmek veya TİS'ten doğan haklarını alabilmek adına yaptığı eylemlerin sayıca fazla olmasıdır.

Önce Çıkan Eylem Nedenlerinde Kurumsuz Vakalar

KURUMSUZ İFADESİ bir sendika, dernek veya meslek örgütünün yer almadığı bizzat işçiler tarafından örgütlenen eylemleri tanımlar. Kurumsuz örgütlenen vakaların oranı da 2023'e göre değişmeden kalmıştır. Önceki yıllarda bu oranın daha yüksek olduğunu not düşmek gerekir. Kurumsuz vakaları eylem nedenleri ile birlikte ele aldığımızda, özellikle işten atma, işteyken ücret gaspı gibi hak savunma temelli eylemlerin önemli bir kısmında işçilerin herhangi bir sendika olmadan örgütlendiğini söylemek mümkündür. Örneğin, işteyken ücret gaspı vakalarının yüzde 30'u ve düşük ücret vakalarının yüzde 32'si kurumsuz olarak örgütlenmiştir. TİS nedeniyle kurumsuz örgütlenen vakalarda ise işçilerin üye oldukları sendikaları protesto etmek için yaptıkları eylemler de "kurumsuz" olarak kodlanmıştır.

Sendikaların Örgütlediği Vakalarda Sendikalar

2024'TE, 588 işyeri temelli vakanın 461'i sendikalar tarafından örgütlenmiştir. Tabloda sendikaların bu 461 vaka içerisindeki payları gösterilmektedir. Oranı yüzde 2'den aşağıda olan sendikalara tabloda yer verilmemiştir.

2023'te Genel-İş en çok işyeri temelli eylem vakası örgütleyen sendikaydı, 2024'te ise birinci sırayı yüzde 14 ile Birleşik Metal-İş (BMİS) sendikası almıştır. Bunun en temel sebebi, Ocak ayında gerçekleşen MESS eylemleridir. MESS kapsamındaki fabrikalarda işçiler sözleşme sürecinde birçok kez fiili grev yapmışlardır.

BMİS'ten sonra ikinci sırada Genel-İş sendikası yer almaktadır. 2023'te Genel-İş üyesi belediye işçileri kitlesel ek protokol eylemleri örgütlemişti. 2024'te ise belediyelerde maaşların zamanında ödenmemesi, sistematik işten çıkarmaların yaşanması ve TİS süreçlerinde anlaşmaya varılamaması Genel-İş üyesi işçilerin temel eylem nedenlerini oluşturmuştur.

Üçüncü sırada ise önceki yıllardan farklı olarak 38 vaka ile Türk-Metal sendikası yer almaktadır. Bu artışın temel sebebi, MESS kapsamındaki fabrikalarda yapılan eylemlerdir.

Önceki yıllardan farklı olarak KESK'e bağlı Tüm-Bel-Sen sendikasının 22 vakada yer aldığını görüyoruz. Bu sayı 2023'te 8'di. Bu artış, belediyelerdeki koşulların giderek kötüleşmesi, maaşların zamanında ödenmemesi, TİS'ten doğan hakların verilmemesi ve belediyelerde çalışan memurların bu hak gasplarına karşı eylem yapmaları ile ilişkili bir durumdur.

Dikkat çekici bir diğer nokta Harb-İş sendikasının 7 vaka ile listede yer almasıdır. 2024 yılında, Milli Savunma Bakanlığı işletmelerinde çalışan ve Harb-İş üyesi

ÖNE ÇIKAN EYLEM NEDENLERİ	TOPLAM VAKA SAYISI	KURUMSUZ ÖRGÜTLENEN VAKA SAYISI	KURUMSUZ ÖRGÜTLENEN VAKA ORANI (%)
TİS	231	12	5
İşten atma	103	25	24
İşteyken ücret gaspı	102	31	30
Düşük ücret	83	27	32
Sendikalaşma	83	0	0
Çalışma şartları	57	9	16
Ek ödeme	24	5	21

Bazı vakaların birden fazla kurum tarafından örgütlendiği unutulmamalıdır. Toplamın yüzde 100'den fazla çıkmasının sebebi budur. Ortaklaşa örgütlenen vakalarda memur sendikası ve işçi sendikası eylemi beraber örgütlenmiştir. Sendika dışı kurumdaki kasıt ise Türk Tabipler Birliği (TTB) gibi kurumlardır.

	SAYI	%
BMİS (DİSK)	63	14
GENEL-İŞ (DİSK)	44	10
TÜRK METAL (TÜRK-İŞ)	38	8
SES (KESK)	23	5
PETROL-İŞ (TÜRK-İŞ)	22	5
Tüm-Bel-Sen (KESK)	22	5
BİRTEK-SEN	17	4
BES (KESK)	12	3
HİZMET-İŞ (HAK İŞ)	11	2
TES-İŞ (TÜRK-İŞ)	11	2
Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası	10	2
DEV YAPI-İŞ (DİSK)	10	2
EĞİTİM-SEN (KESK)	9	2
İnşaat-İş	9	2
TTB	8	2
HABER-SEN (KESK)	8	2
NAKLİYAT-İŞ (DİSK)	7	2
TÜRK HARB-İŞ (TÜRK-İŞ)	7	2
DEV-SAĞLIK-İŞ (DİSK)	7	2
EĞİTİM-SEN (KESK)	8	2
İNŞAAT-İŞ	8	2
ENERJİ-SEN (DİSK)	8	2
İYİ-SEN	7	2

olan işçiler TİS'ten doğan haklarının ödenmemesi nedeniyle ve sendika genel merkezinin pasif tutumunu protesto etmek için eylemler yapmıştır. Bağımsız sendikalardan BİRTEK-SEN ise 2023'te 10. sırada yer alırken, 2024'te 17 vaka ile 7. sıraya yükselmiştir.

Sendikanın Örgütlediği Vakalarda Konfederasyonlar

	SAYI	%
DİSK	155	34
TÜRK-İŞ	122	26
KESK	88	19
BAĞIMSIZ	64	14
HAKİŞ	27	6
TÜRKİYE KAMU-SEN	9	2
BİRLEŞİK KAMU-İŞ	6	1
MEMURSEN	4	0
TÜM-İŞ	3	0

TABLODA bir önceki grafikte bir bölümünü gördüğümüz sendikalar, konfederasyonlarına göre dağıtılmıştır. 2024'te gerçekleştirilen işyeri temelli eylem vakalarının yüzde 34'ü DİSK'e, yüzde 26'sı TÜRK-İŞ'e ve yüzde 19'u KESK'e bağlı sendikalar tarafından yapılmıştır. Bağımsız sendikalar, 2023 yılında yüzde 12 seviyesinde yer alıyordu. 2024'te bu oran hafif bir yükselişle yüzde 14 olmuştur.

Sendikaların Sendikalaşmak İçin Yaptıkları Eylem Vakası Sayıları

	SAYI	%
BMİS (DİSK)	9	13
PETROL-İŞ (TÜRK-İŞ)	6	8
BİRTEK-SEN	5	7
TEK GIDA-İŞ (TÜRK-İŞ)	5	7
TÜRK-METAL (TÜRK-İŞ)	5	7
NAKLİYAT-İŞ (DİSK)	4	6
ÖZ İPLİK-İŞ (HAK-İŞ)	4	6
TEKSİF (TÜRK-İŞ)	4	6
LASTİK-İŞ (DİSK)	3	4
BAĞIMSIZ MADEN İŞ	2	3
TEKSTİL (DİSK)	2	3
HİZMET-İŞ (HAK-İŞ)	2	3
LİMAN-İŞ (HAK-İŞ)	2	3
ÖZ GIDA-İŞ (HAK-İŞ)	2	3
TEZKOOP-İŞ (TÜRK-İŞ)	2	3

BU TABLODA işçi sendikalarının sendikalaşmak için gerçekleştirmek zorunda kaldıkları işyeri temelli eylem vakası sayıları gösterilmektedir. Genelde sendikalaşmaya, işten atma eşlik etmektedir. Sendikalar işyerini örgütlerken üyeleri işten atılmakta ve bu saldırıya karşı eylem yapmak zorunda kalmaktadır. Dağılımda sendikalaşma hedefiyle en az iki eylem vakası gerçekleştirmiş olan sendikalara yer verilmiştir. İşyeri temelli eylem vakalarının 71'inde sendikalaşma, eylem sebepleri arasındadır. Tabloda toplam sendikalaşma eylemi vakaları içindeki oranlar verilmiştir.

2023'te sendikalaşma nedeniyle toplam 62 eylem yapılmıştı. Buna göre, 2024'te bir miktar yükseliş olduğunu söylemek mümkündür. 2024'te 67 vaka tespit edilmiştir.

2023'te bağımsız sendikalardan Birtek-Sen, Bağımsız Maden-İş, Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası listeye dahil olmuştu. 2024'te ise Birtek-Sen 5 sendikalaşma vakası ile üçüncü sıraya yükselmiştir. Birtek-Sen hariçinde bağımsız sendikalardan yalnızca Bağımsız Maden-İş bu listede yer alabilmektedir.

Eylemlere Müdahale

**MÜDAHALE
YOK**

**KOLLUK
KUVVETLERİNİN
SINIRLANDIRICI
HAFİF
MÜDAHALESİ**

**KOLLUK
KUVVETLERİNİN
ŞİDDET İÇEREN
ENGELLEYİCİ
MÜDAHALESİ**

**İŞVEREN
VE GÜVENLİĞİ
TARAFINDAN
MÜDAHALE**

**GREV
ERTELEME**

TOPLAM

ÜSTTEKİ GRAFİK, eylemlere yönelik müdahaleyi göstermektedir. Bir vakada birden fazla müdahale biçimi yaşanabilmektedir. 2023'e göre, kolluk kuvvetlerinin sınırlandırıcı hafif müdahale ve şiddet içeren engelleyici müdahale oranları aynı kalırken, herhangi bir müdahalenin olmadığı eylem oranı ise yüzde 95'ten yüzde 93'e düşmüştür. Ayrıca önceki yıldan farklı olarak 4 vakada grev erteleme kararı ile müdahale edilmiştir.

Eylemlerde Kazanım Durumu

	SAYI	%
Tam kazanım	152	26
Kısmi kazanım	76	13
Kazanım yok	216	37
Bilinmiyor	146	25
Toplam	588	100

2021'DE EYLEMLERİN kazanım durumuna dair veri toplamaya başlamıştık. 2024 yılında da buna devam ettik. Kazanım durumunun belirlenmesi oldukça zor bir konudur ve çok fazla emek gerektirmektedir. Bazı vakalarda ise imkansızdır. Tablo, işyeri temelli eylemlerdeki kazanım durumunu göstermektedir.

2024 yılında 2023 yılına göre tam kazanım oranında 3 puanlık bir artış olmuş,

kısmi kazanım oranı ise 4 puan düşmüştür. Tam ve kısmi kazanım birlikte düşünüldüğünde 2023'te kazanım elde eden vaka oranı yüzde 40 iken, 2024'te de bu oran yüzde 39 olarak hesaplanmıştır. Bunun en temel sebebi, sendikacıların yaptığı TİS eylemlerinin, yani sonucunda kısmi de olsa bir kazanımın elde edilme ihtimalinin yüksek olduğu eylemlerin sayıca fazla olmasıdır.

Emek Çalışmaları Topluluğu'nun geçtiğimiz on yıla yayılan araştırma dönemini göz önünde bulundurduğumuzda, 2024 yılında kaydedilen genel vakalar ve içerdikleri tekil eylem sayıları toplamı, tarihi bir zirveye işaret etmektedir. Bu yükseliş, pandemi sonrasında derinleşen ekonomik kötü gidişatın emekçiler üzerindeki yıkıcı etkisiyle açıklanabilir. Eylem nedenlerinin dağılımı ve sıralaması da, ülkenin çalışma hayatındaki başat sorunları ortaya koymaktadır.

2024'te 366 genel eylem vakasında 513 tekil eylem gözlenmiştir. Bir önceki yıla göre yüzde 60 düzeyinde ciddi bir yükseliş gerçekleşmiştir (225 vakadan 366'ya, 314'ten 513 tekil eyleme çıkmıştır). 366 vakada toplanan 513 tekil eyleme yaklaşık 224 bin emekçi katılmıştır. 2023'e kıyasla 2024 yılında genel eylemlere katılım sayısı iki katından fazla yükselmiştir (102 binden 224 bine sıçramıştır). Geçtiğimiz on yıl içerisinde, emekçilerin Türkiye'deki emek gündemlerine ilişkin örgütlü ve kitlesel tepkisinin tepe noktasına ulaştığı gözlenmektedir.

Genel Eylem Vakalarında Eylem Nedeni

	SAYI	%
1 Mayıs eylemi (çağrı eylemi dahil)	118	32
Vergi	66	18
Geçinemiyoruz (ekonomik kriz)	43	12
Asgari ücret düzeyi	39	11
Emekli Aylığı/ Emeklilik Hakları	27	7
Düşük ücret	23	6
İşçi sağlığı, iş cinayeti	23	6
Zamlar, enflasyon	19	5
Toplumsal cinsiyete ilişkin	13	4
Sendikaya ceza/kapatma/tehdit	12	3
Halk için bütçe	12	3
Filistin	7	2
Kalıcı iş ve kadro talebi	7	2

YUKARIDAKİ TABLO, 2024 yılında gerçekleşen genel eylemlerdeki eylem nedenlerini göstermektedir. Geçtiğimiz yıllarda olduğu üzere 1 Mayıs için örgütlenen çağrı eylemleri ile yurdun farklı il-ilçe ve işyerlerinde düzenlenen eylem, kutlama ve mitinglerin ilk sırada yer aldığı gözlenmektedir. 2024 yılında 1 Mayıs nedenli genel vaka sayıları ülke çapında bir önceki yıla göre artış göstermiştir (90'dan 118 vakaya çıkmıştır). Ancak, 2023'e göre 1 Mayıs nedenli eylemlerin genel dağılımdaki oransal payı azalmıştır (yüzde 40'tan 32'ye gerilemiştir). 118 farklı şehir, ilçe merkezi veya işyerinde gerçekleşen 1 Mayıs eylemlerine yaklaşık 76 bin işçi katılmıştır. 2024'te bir önceki yıla göre vaka sayısında artış gerçekleşse dahi, katılım sayısında 8 bine yaklaşan bir düşüş gözlenmektedir. 2024'teki 1 Mayıs nedenli vakalardaki düşüşün bir diğer başat nedeni ise bir önceki yılda genel seçim tarihi 1 Mayıs'a yakın olması, bu vesileyle emekçilerin talep ve beklentilerini bu gündem vesilesiyle gündemleştirmelerini kolaylaştırmasıdır.

Eylem nedenleri arasında yer alan "Vergi, Geçinemiyoruz (ekonomik kriz), Asgari Ücret Düzeyi, Düşük Ücret, Emekli Aylığı/Hakları, Zamlar/Enflasyon, Halk İçin Bütçe" olarak kodladığımız eylem nedenlerinin Türkiye'deki artan gelir eşitsizliği, düşen alım gücü kapasitesi ve genel ekonomi yönetiminin emekçileri dışlayan politikalarına karşı ortaklaşan tepkilere işaret ettiği varsayılabilir. 1 Mayıs eylemlerini dışarıda bıraktığımızda, 2024 yılında emekçilerin dolaylı veya doğrudan ekonomi temelli rahatsızlıklara karşı eylemler örgütlediklerini iddia etmek mümkündür.

İkinci sırada yer alan "Vergi" eylem nedeni, özellikle 2024 yılında ücretli çalışanların ana gündemlerinden biri olmuştur. Türkiye'de ücretli çalışanların tabi olduğu yüksek oranlı vergi kesintileri, enflasyonist Türkiye ekonomisinin zayıflattığı alım gücüne darbe vuran bir diğer emekçi karşıtı politika olmuştur. 2024'te vergi politikasını emekçiler lehine düzeltmek amacıyla yapılan eylemler bir önceki yıla göre ciddi anlamda yükselmiştir. 2023'te yılda 17 olan vergi nedenli eylem vakası 2024'te 66'ya yükselmiş ve payı 10 puan artmıştır.

Tablodaki dağılımda vergi eylem nedenini takip eden "Geçinemiyoruz, Asgari Ücret Düzeyi, Emeklilik Aylığı/Emeklilik Hakları, Zamlar/Enflasyonlar" vaka nedenleri yüksek

enflasyona karşı hükümetin genel ücret ve emekli ödemeleri politikasında düzenleme yapılması talebiyle gerçekleştirilen eylemlere işaret etmektedir. Bir önceki yıla göre enflasyon oranı gerilese dahi (TÜFE %67.7'den %44.4'e inmiştir), Türkiye OECD ülkeleri arasında en yüksek orana sahip ülke olarak birinci sırada yer almıştır.¹ Enflasyonun düşüş trendini gerekçe gösteren Mehmet Şimşek'in liderliğindeki ekonomi yönetimi, asgari ücret zammını mevcut enflasyon oranının altında belirlemiştir. Ek olarak, önceki yıllarda uygulanan ara dönem zam politikası terk edilmiştir.² 2023'teki genel seçim sonrası sıkılaşan tasarruf politikası ücretli çalışanların ve emeklilerin ekonomiden aldığı payı daha da küçültmüştür.³

Bu bağlamda, "Geçinemiyoruz", "Asgari Ücret Düzeyi" ve "Emekli Aylığı/Hakları" nedenli eylemlerde bir önceki yıla göre ciddi bir yükseliş gerçekleşmiştir. Asgari ücret düzeyi ile ilişkili eylemlerin payı önceki yıla göre altı puan yükselmiştir. Dağılımda görüleceği üzere, Türkiye'nin içinde bulunduğu, uzun dönemli enflasyonist ekonomiden çıkışı için tercih edilen emek karşıtı ücret ve ödeme politikaları; 2024 yılındaki genel eylem vakalarını belirleyen ana gelişme olmuştur.

"Toplumsal Cinsiyete İlişkin" olarak kodladığımız eylemler, KESK ve DİSK'in konfederasyon düzeyinde, Eğitim-Sen, Birleşik Metal-İş ve BES sendikalarının ise Türkiye feminist hareketinin mobilize olduğu 8 Mart ve 25 Kasım gündemleri doğrultusunda örgütledikleri eylemlerden oluşmaktadır. Bir önceki yıla göre toplumsal cinsiyet gündemli eylem vakası sayısında anlamlı bir değişim gözlenmemiştir.

İşçi sağlığı, iş cinayeti 2024 yılında da emeğin yakıcı bir gündemi olmaya devam etmiştir. Vaka sayısı artmış olsa da genel dağılımda bir önceki yıla göre gerilemiş ve payında 2 puanlık bir azalma gerçekleşmiştir. 2024 yılında Soma Katliamı anması, Amasra Maden Kazası ve Erzincan İlçe'te göçük altında yaşamını yitiren dokuz işçi için tepki eylemleri örgütlenmiştir.

Mücadeleci ve muhalif sendikalara karşı artan fiili ve hukuki baskı 2024 yılında da dikkat çekici bir gündem olmuştur. Yıl içinde Genel-İş, İnşaat-İş, Birtek-Sen ve Limter-İş'in başkan, temsilci ve uzman düzeyindeki yöneticilerine yönelik gözaltı, tutuklama ve saldırılar yaşanmıştır. Sendikalara yönelik artan baskılara karşı, birçok sendikanın örgütleyici ve katılımcı olarak yer aldığı dayanışma ve protesto eylemleri düzenlenmiştir.

2024 yılında İsrail devletinin Filistin'e yönelik süregiden işgalci ve soykırımcı saldırıları sendikaların ve işçilerin gündeminde yer almıştır. Filistin ile dayanışmak ve işgalci İsrail devletini lanetlemek için emekçiler 7 farklı vakada eylemler örgütlemiştir.

1) TÜİK. (2025, 3 Ocak). Tüketici Fiyat Endeksi, Aralık 2024.

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=T%C3%BCketici-Fiyat-Endeksi-Aral%C4%B1k-2024-53621>

2) TÜİK (2024, 3 Ocak). Tüketici Fiyat Endeksi, Aralık 2023.

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tuketici-Fiyat-Endeksi-Aralik-2023-49657>

3) Cetingüç, C. (2025, 5 Şubat). "Turkey Records Highest Inflation Among OECD Countries". PA Turkey. <https://www.paturkey.com/news/2025/turkey-records-highest-inflation-among-oecd-countries-18410>

Genel Eylem Vakalarında Eylem Türleri

	SAYI	%
Basın açıklaması	273	75
Miting	65	18
İşyerinde basit eylem	21	5
Yürüyüş	8	2
Bildiri dağıtma	4	2

2024 YILINDA basın açıklaması yine en yaygın eylem türü olmuştur. Yıl boyunca gerçekleşen 273 basın açıklaması, toplamda gerçekleşen vakaların dörtte üçünde baş vurulan eylem türüdür. Ek olarak 366 vakada toplanan 513 tekil eylemin yarısından fazlası basın açıklaması eylem türüyle örgütlenmiştir. Basın açıklaması eylem türü hem sayısal hem de oransal açıdan önceki yıla kıyasla belirgin bir artış göstermiştir.

Mitingler, 65 vaka ile toplamın yüzde 18'ini oluşturmuş ve 2023'teki dağılımla benzer bir seyir izlemiştir. 47 vakada 1 Mayıs nedeniyle düzenlenen mitingler gözlenmektedir. Geri kalan 18 vaka ise ücretli ve emekliler için adil vergilendirme talebiyle örgütlenen mitinglerdir. TÜRK-İŞ'in ekim ayında Ankara'da düzenlediği "Geçinemiyoruz, Zordayız" mitingi eşine az rastladığımız bir kalabalığı alana çekmiş ve yaklaşık 100 bin emekçi katılım göstermiştir. Ek olarak, Emeklilikte Adalet Derneği, Staj ve Çıraklık Mağdurları'nın EYT (Emeklilikte Yaşa Takılanlar) düzenlemesinin kapsamını genişletmek için düzenlediği mitingler, 2024 yılının anmaya değer örnekleridir.

21 vakada ve yüzde 5 oranında gerçekleşen yürüyüş eylem türü, önceki yıl ile büyük ölçüde paralellik göstermektedir. Yürüyüş eylem formu özellikle Asgari Ücrete Zam, Geçinemiyoruz, Düşük Ücret ve İSİG gündemli vakalarda öne çıkmıştır. 2024'te işyerinde gerçekleşen basit eylem türünün gözlemlendiği vakalarda önceki yıla göre dikkat çekici bir düşüş yaşanmıştır. 2023'te kaydedilen 20 vaka sayısı, 2024'te 8 vakaya düşmüş ve payı yedi puan düşerek %2'ye gerilemiştir.

2024 yılı verileri, işçilerin taleplerini ortaya koyma biçimlerinde belirgin bir yönelime işaret etmektedir. Özellikle işyeri içinde gerçekleşen basit eylemlerin azalması, işçilerin daha çok kamusal alanda görünürlük kazanan basın açıklamaları ve kitlesel mitingler yoluyla taleplerini dile getirdiklerini göstermektedir.

Genel Eylem Vakalarında Eylem Mekânı

	SAYI	%
Kent merkezi, meydanı, parkı	267	73
İşyeri önü	39	11
Valilik, kaymakamlık, bakanlık önü	36	10
İşyeri içi	11	3
Sendika önü	8	2
Adliye önü	7	2

ÖNCEKİ YILLARDA da olduğu üzere, kent merkezi Türkiye'deki çalışma hayatındaki gelişmelere dönük tepki ve taleplerin ortaya konduğu eylem mekânı olarak, dağılımda açık bir farkla birinci sırada yer almaktadır.

2024 yılında dört eylem vakasının üçü kent merkezinde düzenlenmiştir. İşyerleri de emekçilerin hükümetin emek politikalarına yönelik tepki ve taleplerini ortaya koyduğu bir eylem alanı olarak dağılımda kendine yer bulmuştur. 2024'te geniş anlamda işyeri, toplam vakaların yüzde 14'ünde eylem mekânı olarak öne çıkmaktadır. İşyerlerinde ağırlıklı olarak 1 Mayıs, ücretliler için adil vergi düzenlemesi, toplumsal cinsiyet ve asgari ücret nedeniyle eylemler örgütlenmiştir.

Devletin doğrudan muhatap alındığı, sembolik mekanlar olarak özellikle bakanlık binaları, 2024 yılında ücretliler için adil vergilendirme, zamlar/enflasyon ve asgari ücret zammı talepleri için tercih edilmiş ve dağılımda üçüncü sıraya yerleşmiştir.

Genel Eylem Vakalarında İllere Göre Dağılım

	SAYI	%
İstanbul	73	20
İzmir	62	17
Ankara	47	13
Kocaeli	28	8
Bursa	21	6
Mersin	20	5
Adana	15	4
Denizli	11	3
Hatay	10	3

GENEL EYLEM VAKALARI dağılımında dört büyükşehir İstanbul, İzmir, Kocaeli ve Ankara ilk dört sırayı paylaşmıştır. İstanbul bir önceki yıla göre payında iki puanlık bir düşüş yaşamıştır. İzmir bir önceki yılda olduğu üzere ikinci sırada yer almış ve payı üç puan yükselmiştir. İşyeri temelli eylemlerde de öne çıkan, en geniş sanayi havzası olan Kocaeli'nin payı önceki yıla göre dört puan gerilemiştir. Türkiye işçi sınıfının ağırlıklı çoğunluğunun yer aldığı büyük kentler (İstanbul, İzmir, Kocaeli, Ankara, Bursa) genel eylem vakalarındaki dağılımın yüzde 64'ünü oluşturmaktadır.

2024 yılında Mersin'de gerçekleşen 20 eylem vakası dikkat çekicidir. Özellikle emeklilerin aylık ödemelerinin yükseltilmesi için örgütlediği eylemler kentin emek gündeminde ağırlığa sahiptir. 2024'te Hatay 10 eylem vakasıyla dağılıma yerleşmiştir. 2023 Şubat depreminin en fazla etkilenen kentlerden biri olan Hatay'da "Geçinemiyoruz", emekli aylığı ve zamlar/enflasyon nedenli eylemler örgütlenmiştir.

Genel Eylem Vakalarını Örgütleyen Kurum ve Sendika

	SAYI	%		SAYI	%
DİSK	87	24	DİSK BMİS	14	4
KESK	87	24	HAKİŞ	13	4
TMMOB	39	11	KESK SES	13	4
TTB	33	9	Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası	12	3
TÜRK-İŞ	26	7	DİSK EMEKLİ-SEN	11	3
DİSK GENEL-İŞ	25	7	TÜRK-İŞ PETROL-İŞ	11	3
KESK EĞİTİM-SEN	23	6			
Tüm Emeklilerin Sendikası	26	7			

GENEL EYLEMLERİN birçoğunda farklı sendikalar birlikte eylem yaptıkları için konfederasyonların vaka sayılarının toplamı genel eylem vakası toplamından fazladır.

Konfederasyonların çağrıcısı ve örgütleyicisi olduğu geniş katılımlı eylemlerde, kurumsallık hanesine sendika yerine konfederasyonlar işlenmektedir. Genel eylem vakalarının önemli bir bölümünde eylemleri birden fazla kurum ve sendika birlikte örgütlemektedir.

DİSK ve KESK dağılımda ilk sırayı paylaşmıştır. 2024 yılında gözlenen genel eylem vakalarının yaklaşık yarısında iki konfederasyon örgütleyici olarak yer almıştır. DİSK ve KESK'in yer aldığı vakaların önemli çoğunluğu ülke genelinde örgütlenen 1 Mayıs eylemleridir. Ek olarak, adil vergi düzenlemesi ve asgari ücret düzeyine ilişkin düzenlenen eylemlerde DİSK'in ağırlığı öne çıkmaktadır. Dağılımda üçüncü sıradaki TMMOB baskın olarak 1 Mayıs eylemlerinin çağrıcısı ve düzenleyicisi olarak yer almış, ek olarak iş cinayeti ve işçi sağlığı gündemli eylemlere dahil olmuştur. Dördüncü sıradaki TTB, 1 Mayıs gündemli eylemlere ek olarak; sağlık çalışanlarının taleplerinin ortaya konduğu Tıp Bayramı, adil vergi düzenlemesi ve İSİG gündemli eylemleri örgütlemiştir.

Tablodaki dağılımda iki sendikanın varlığı dikkat çekicidir. 2024'te Tüm Emekli-Sen ve DİSK Emekli-Sen'in aylık emekli ödemelerine artış talebiyle ülke genelinde örgütlediği genel vaka sayısı 37 olarak tespit edilmiştir. Bir önceki yıla kıyasla, iki sendikanın toplam oranında değişim olmamasına rağmen, 2024'te genel eylem vakaları tarihi zirvesine ulaşırken; emeklilerin sendikaları da bu doğrultuda eylem vakalarını artırmış ve dağılımdaki yerini korumuşlardır.

2024 yılında bağımsız bir sendika olan ve özel eğitim kurumlarında örgütlenen Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası (Öğretmen-Sen) dağılımda kendine yer açmıştır. Özellikle sendikanın taban maaş ve özlük hakları için verdiği uzun soluklu mücadele genel eylem vakalarında dikkat çekici bir yere sahiptir. 2024'te İstanbul ve Ankara'da iki aya yaklaşan farklı eylemlerle sürdürülen mücadele, ülkenin emek gündeminde kayda değer bir iz bırakmıştır.

MESS Sözleşmesi Eylemleri

Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) ile metal işkolundaki üç işçi sendikası (Birleşik Metal-İş, Türk Metal, ÖzÇelik-İş) arasında düzenli olarak iki yılda bir imzalanan toplu iş sözleşmeleri günümüz Türkiye'sinde sınıf mücadelesinin en çatışmalı ve mücadeleci sahnesidir. Bu durum Maden-İş geleneğinin temsilcisi olan Birleşik Metal-İş sendikasının mücadeleciliği sayesindedir. Yaklaşık 150 bin işçiyi kapsayan bu sözleşmeler özel sektördeki açık ara en büyük grup toplu sözleşmesidir. Grup toplu sözleşmesi, ülkemizde aynı anda birden fazla işyerini bağlayan toplu iş sözleşmelerine verilen teknik isimdir.

Kamudaki iki ana sözleşme çok daha fazla işçiyi ilgilendirmektedir. Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Protokolü 600 bin kamu işçisini, Kamu Toplu Sözleşmesi ise yaklaşık 6,5 milyon memur ve memur emekçisini kapsar. Ancak kamu işçileri ve kamu emekçileri (memurlar) arasında yetkili sendikaların mücadelecilik katsayıları Birleşik Metal-İş'in oldukça gerisinde olduğu için benzer bir atmosfere vesile olamamaktadır.

Öte yandan metal işkolunun, bir takım yapısal faktörlerin etkisiyle (ağır sanayi olması, büyük

sermaye yatırımına dayanması gibi) dünya çapında işçilerin görece en güçlü ve en mücadeleci olduğu sektörlerden biri olduğunun da altı çizilmelidir. Metal işkolundaki mücadelenin ülkemizdeki tarihini ve sözleşmelerin ortaklaşması sürecini kavramak için Can Şafak'ın 1977'de yapılan grevi anlattığı Büyük Grev kitabına başvurmayı öneririz. Metal işkolunun ve MESS'in önemini ortaya koymak için Turgut Özal'ın Türkiye'de neoliberalizmi inşa etmek için 1979'da Demirel hükümetine başbakan müsteşarı olarak geçmeden önce MESS'i yönettiğini ve günümüzde MESS'e pratik olarak Koç Grubu'nun hakim olduğunu anmak yerinde olacaktır.

Metal işkolu 2015'ten beri hazırladığımız raporlarda işyeri temelli eylemler içinde daima ilk sıralarda yer almıştır. 2024 yılında da 589 işyeri temelli eylem vakasından 113'ü (%19) metal işkolunda gerçekleşmiştir. Bu 113 vakadan 67'si ise MESS'e bağlı işyerlerinde toplu iş sözleşmeleri kapsamındaki eylemlerdir.

Ana grup (61 vaka) 2023-2025 MESS grup toplu iş sözleşmesi sürecinde Ekim 2023'te başlayan ve 2024 Ocak ayı ortasında sözleşmenin imzalanmasıyla sonlanan eylemlerden oluşmuştur. Bunlardan 31'i Birleşik Metal-İş, 28'i Türk Metal, 2'si Öz Çelik-İş tarafından örgütlenmiştir. Birleşik Metal-İş 2023 Ekim ayından itibaren Cuma günleri üç vardiyada birer saatlik fiili grevler yapmaya başlamış ve bu eylem silsilesini 2024 Ocak ayının ortasına, sözleşmenin imzalanmasına dek sürdürmüştür. Türk Metal ve ÖzÇelik-İş ise bizim 'işyerinde basit eylem' kavramı altında topladığımız işyeri içinde yapılan sembolik eylemlerle yetinmiştir.

Nihayetinde oldukça iyi bir sözleşme imzalanmış ve işçiler ilk altı aylık dönem için ortalama yüzde 98’lik bir zam elde etmiştir. Sonraki altı aylık dönemler için de enflasyonun biraz üzerinde artışlar kazanmışlardır.

2023 Uluslararası Grev Raporu¹ için söylediğimiz, Birleşik Metal-İş üyesi bir işyeri temsilcisi bu süreci şöyle özetlemiştir:

“2023’ün Ekim ayına geldiğimizde yeni bir grup toplu iş sözleşmesi süreci başladı. Metal işçileri enflasyon altında iyice ezilmişti. Vasıflı diye nitelendirilen metal işçileri, vasıfsız işçilere yakın bir ücret almaya başlamıştı. Bunun sebebi ülkedeki hiper enflasyondur. Yılda bir kere ocak ayında arttırılan asgari ücret emmuzda da arttırılmıştı. Bir önceki toplu sözleşmemiz de bizleri bu hiper enflasyona karşı yeteri kadar koruyamamıştı. Metal işçisi ekonomik cendere altında ezilmişti. On yıllık kıdemli işçiler asgari ücretli hale geldi. Bıçak kemiğe dayandı lafı vardır ya... Öyle oldu. Çocuğumuza harçlık veremez duruma geldik. “Artık ne olcaksa, olsun” ruh haliyle bu eylemlere başladık.

Eylül ayı itibarıyla toplu sözleşme görüşmeleri başladı. Taleplerimizi bütün işçi arkadaşlarımızla konuşarak, tartışarak hazırladık. Yanlış hatırlamıyorsam, yüzde 127 civarında bir zam talebimiz oldu. Önceki sözleşmelerde biz bir saatlik üretimi durdurma eylemlerimize ralık ayı gibi başladık. Bu sefer eylemlere toplu sözleşme görüşmeleri başlar başlamaz, Ekim 26-27 gibi başladık. İşveren de ‘ne oluyor?’ dedi. Eylemlerin bu şekil önden başlamasıyla işverenler de işçilerin ne kadar kararlı olduğunu gördü. Türkiye’de biliyorsunuz grevler iktidar tarafından erteleme adı altında yasaklanıyor. Eylemlere başladığımızda işveren vekillerine şunu da söyledik: “Toplu görüşmeler sonuçsuz kalırsa greve çıkacağız ve grev yasaklarını kesinlikle tanımayacağız” dedik.

Ekim ayından başlayarak Cuma günleri üç vardiyada birden birer saat üretimi durdurduk. Yani

aslında bir saat değil, üç saat üretimi durdurmuş olduk. Bunu da ekim ayından ocak ayına kadar yaptığımızda önemli bir birikim oluyor. Yani işverenin canı yanıyor. Üretimi durdurduğumuzda sloganlarla, alkışlarla, ıslıklarla da işveren vekillerine uyarı çektik. Öte yandan, yemekhanelerde, toplantı salonlarında içinde bulunduğumuz durumu anlatan eğitimler, söyleşiler düzenledik. İşçileri geliştirecek işler yaptık. Bu süreçte fazla mesailere de kalmadık. Yani günlük çalışma saatleri üzerinde kesinlikle fazla bir çalışma olmadı, hafta sonu da dahil olmak üzere. Üretimden gelen güçle işvereni bir tarafa doğru çekmez, onu zor duruma sokmazsanız, talepleriniz de karşılanmaz. Sadece görüşmelerle bu iş sürüncemeye girer.

Nihayetinde, metal işçisi başarılı oldu. Dönem şartlarını da göz önünde bulunursak iyi bir zam aldı diyebilirim. Yaklaşık yüzde 100 bir zamlarla mevcutta almış olduğumuz ücretin iki katı ücret almaya başladık. Yani metal işçisi yapılan mücadeleyle birazcık nefes aldı. Yapılan uyarı eylemleriyle, direngen duruşuyla, sendikamızın önderliğinde mücadeleyi bir yere getirdi. MESS toplu grup sözleşmesinde başka konfederasyonlara bağlı, en kibar tabirle mücadeleden uzak sendikalar da var. Onları da ittirmiş, etkilemiş olduk. Bizim sendikamıza bağlı işçiler bir mücadele hattı çizdiğinde etkili oluyor. Başka sendikalarındaki işçiler de aslında bizim kapı komşumuz ya kahveden ya kafeden ya da pazardan arkadaşımız. Onlar da bu ülkede bizim yaşamış olduğumuz durumların içerisinde. Onların da gözü kulağı bizim yapacağımız mücadelede. İşveren vekilleri de bu durumun farkında. Nitekim işçinin nefes alabileceği bir sözleşme imzalandı. İşçi arkadaşlarımızın tamamına yakını almış olduğu zamdan mutlu oldular.”

MESS’le alakalı toplam 67 vakadan ikisi ise (Mitaş ve Micha) Türk Metal’in örgütlü olduğu iki fabrikada işverenin grup toplu iş sözleşmesinde bağtlanan zamları vermemesi üzerine 2024 Şubat ayında yapılan eylemlerdir.

MESS’le alakalı toplam 67 vakadan dördü ise MESS üyesi olmalarına rağmen MESS’in ana grup toplu iş sözleşmesine (“Büyük MESS”) dahil olmayan, Birleşik Metal-İş’le ayrı bir takvimle ayrı bir grup toplu sözleşmesi yürüten Grid Solutions, Hitachi Energy, Schneider Elektrik ve Arıtaş Kriyojenik işyerleri ile alakalıdır. Bu işyerlerinde toplu sözleşme süreci 2024’ün sonbaharında, eylemler ise Kasım 2024’te başlamıştır. 2024 Aralık ayında dört işyerindeki yaklaşık 2.,000 işçi birbirini izleyen tarihlerde yasal grevlere başlamıştır. Bu grevler 14 Aralık’ta Cumhurbaşkanı tarafından erteleme görünümüyle derhal yasaklanmış, ancak sendikalarının öncülüğüyle işçiler grevlere devam etmiş ve nihayetinde 2025’in Ocak ayında önemli kazanımlarla grevler sonlandırılıp sözleşme imzalanmıştır.

¹ 2023 Uluslararası Grev Raporu. “Metal işkolundaki grevlere katılan bir işçiyle röportaj.” Sf. 157-165. <https://emekcalisma.org/2025/06/27/2023-uluslararasi-grev-raporu/>

Aile Hekimleri

Ülkemizde, özellikle Türk Tabipler Birliği'nin örgütlü gücü ve mücadeleliliği sayesinde kamuda çalışan doktorlar ciddi bir eylemliliğe sahiptir. Pandemi sürecinde yaşanan olumsuzlukların bu durumu 2020'den itibaren daha da belirginleştirdiği söylenebilir. Basın açıklaması, yürüyüş gibi biçimlerin yanında ulusal düzeyde örgütlenen bir ya da birkaç günlük grevler, doktor eylemlerinde dikkat çekmektedir. Türk Tabipler Birliği'nin eylem repertuarına dair bir fikir edinmek için örgütün 2022 yılında yayınladığı "Kazanımlarımız" kitapçığına göz atmak yeterli olacaktır.

Kamu görevlileri (memurlar) arasında KESK ve Birleşik Kamu-İş gibi mücadeleci sendikaların etkisinin azalması, hükümete yakın konfederasyonların hakimiyetlerinin pekişmesiyle kamudaki genel eylemlilik azalmıştır. Doktorların bu bağlamdaki eylemcilikleri daha da dikkat çekici bir nitelik kazanmaktadır.

Aile hekimleri doktorların başını çektiği eylemler arasındaki belirgin bir grubu oluşturur. Türkiye'de Aile Sağlığı Merkezleri'nde yaklaşık 25 bin aile hekimi ve bir o kadar da hemşire ve ebe çalışmaktadır. Kendine has bir biçimde istihdam edilen aile hekimleri bir süredir,

yaşadıkları sıkıntılarından ötürü daha fazla eylem yapar hale gelmiştir. 2024'ün Nisan-Mayıs-Haziran aylarında aile hekimleri, yüksek vergi dilimine girmelerine karşı eylemler yapmıştır.

Bunlardan daha önemlisi aile hekimlerinin 2024'te yaptıkları ulusal çaptaki iki grevdir. Bu grevler Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 1 Kasım 2024 itibarıyla yürürlüğe giren, yeni Aile Hekimleri Sözleşme ve Yönetmeliği'nin geri çekilmesi amacıyla örgütlenmiştir. Sağlık emekçileri yeni yönetmeliğin performans baskısını artıracak, hastalara yeterli zaman ayırmanın daha da zorlaşacağını ifade ederek yönetmeliği 'eziyet yönetmeliği' olarak nitelemiştir.

İlk grev 5-7 Kasım 2024 günlerinde üç gün sürmüş ve güçlü bir katılım gözlenmiştir. Böylesi kitlesel eylemlere katılan kişi sayısını tespit etmek çok zordur. Gerek TTB gerekse aile hekimi dernekleri yöneticileriyle yaptığımız görüşmelerden hareketle bu greve yaklaşık 20.000 kişinin katıldığını söylemek mümkün görünmektedir.

İkinci grev ise 2-6 Aralık 2024 günlerinde yapılmış ve beş gün sürmüştür. Sağlık Bakanlığının grevlere karşı kullandığı caydırma yönteminin değişmesinin de etkisiyle bu greve daha az kişinin katıldığı gözlenmiştir.

TTB'nin 2025 Temmuz ayında yaptığı açıklamaya göre Kasım ayında yürürlüğe giren söz konusu yönetmelik sonraki aylarda defalarca değiştirilse de aile hekimlerinin temel talepleri karşılanmıştır.

Asgari Ücret Eylemleri

Ülkede yaşanan ekonomik sıkıntıların artması, özellikle de yüksek enflasyonun bir türlü düşürülemezliği sebebiyle bir işyerindeki sorunlara değil de, ülkedeki emekçilerin genelini ilgilendiren sorunlara dikkat çekmek için yapılan ve dolayısıyla hükümetin esas muhatap olduğu işçi eylemlerinde bir artış yaşanmaktadır. Raporda bu tip eylemlere genel eylem diyoruz.

Asgari ücrete zam yapılması talebini içeren eylemler 2024 yılında yapılan genel eylemler içindeki belirgin bir grubu oluşturmaktadır. Bu yönde bir talebin dile getirildiği 39 eylem vakası kaydedilmiştir. Bunlardan büyük çoğunluğu (27 vaka) asgari ücret görüşmelerinin başladığı 2024 Aralık ayında yapılmıştır.

Asgari ücret eylemlerinin çoğunluğu, asıl olarak sol çizgideki DİSK, KESK ve bağımsız sendikalar tarafından, ortaklaşa düzenlenmiştir. İstanbul, İzmir, Ankara, Adana gibi illerin yanı sıra eylemlerin Trabzon, Ordu, Düzce, Bolu, Giresun, Çorum, Denizli, Eskişehir, Artvin ve Manisa gibi illere de yayılmış olması kayda değerdir.

Bu eylemler katılımcı sayısı bakımından mütevazı seyreitse de aralarında DİSK'in "Gelirde adalet, vergide adalet, ülkede adalet" kampanyası kapsamında eylül ayında Gebze ve Mersin'de, Kocaeli Emek ve Demokrasi Platformu'nun aralık ayında İzmit'te düzenlediği, kitle nitelikli olanları da mevcuttur.

Eti Alüminyum

2024 Şubat'ında Eti Alüminyum A.Ş. işçileri'nin Konya Seydişehir'de başlattıkları mücadeleye; Türkiye'nin devlete en yakın sermaye grubu Cengiz Holding'e ve fabrikadaki çalışma rejimini kontrol altında tutan Özçelik-İş'in katı sendikal bürokrasisine karşı, yaklaşık bir hafta boyunca tüm dirayetiyle sürdü. İşçilerin öz örgütlülüğü, dağılmayan birlikleri ve kararlı duruşları sayesinde, bozkırın ortasında yaktıkları ateş azımsanmayacak bir kazanım elde etti. 2024'ün anmaya değer direnişlerinden birisi olarak kayda geçti.

Türkiye'nin en büyük alüminyum işletme tesisinin yer aldığı ve konuşlandığı bölgede zengin maden rezervlerine sahip Eti Alüminyum A.Ş. 2005 yılındaki özelleştirme ihalesiyle AKP hükümetine yakınlığıyla bilinen Mehmet Cengiz'in sahibi olduğu Cengiz Holding A.Ş.'ye devredildi.

2023 yılında Seydişehir tesislerinde yapacağı yatırım karşılığında devletten yüzde 100 vergi indirimi ve gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, KDV iadesi, vergi indirimi, azami tutar sınırı olmaksızın 10 yıl sigorta primi işveren hissesi desteği, azami 75 milyon TL nitelikli personel desteği ve 200 milyon lirayı aşmayacak enerji desteği gibi cömert teşvikler alan bu işletme bünyesinde yaklaşık 1300 mavi yakalı işçi istihdam ediyor. (Bloomberght, 2025).¹ 2024 yılında İstanbul Sanayi Odası'nın verilerine göre Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu arasında 189. Sırada olan Eti Alüminyum'un dönem kârı 5 milyar 36 milyon lira ve üretimden gelen satışları ise 10 milyar 336 milyon liraya ulaşmış durumda (ISO, 2024).²

Devletten yüksek hacimli teşvikler alan ve 2005'ten bu güne dek kârını katlayarak büyüyen Eti Alüminyum A.Ş.'nin işçileri, patronun biriktirdiği servetin zerresine dahi ortak olamıyor. Metal işkolunda yer alan işletmede 1300 işçi, Hak-İş'e bağlı Özçelik-İş'te örgütlüler. 2023 yılının sonunda, üç yıllık toplu iş sözleşmesi sona ererken, işçilerin ortalama ücretleri asgari ücret seviyesine geriledi. Düşük ücrete mahkum edilen Eti Alüminyum işçilerinin ağırlıklı çoğunluğu geçinebilmek için bir tarım işletmesinde ek işte çalışmak, vardiya sonrasında tarlasında çiftçilik yapmak zorunda kalıyordu.

Şubat 2024'te yeni dönemin toplu iş sözleşmesi görüşmeleri devam ederken, işçilerin talebi ücretlerine yüzde 100 oranında artış yapılmasıydı. Patron ve sendikanın ücret artış teklifi ise yüzde 56 oranında kaldı. 6 Şubat 2024 günü patron ve sendikanın son verilen teklif üzerinden anlaşma sağlandığı bilgisi işçilere

¹ Bloomberght. (2024, 16 Şubat.). Cengiz Holding şirketine yatırım teşviki. <https://www.bloomberght.com/cengiz-holding-sirketine-yatirim-tesviki-2325364>

² İSO 500 | Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu | Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu. (2024). <https://www.iso500.org.tr/500-buyuk-sanayi-kurulusu>

ulaştı. Sabah vardiyası üretimi durdurdu ve akşam vardiyasındaki işçiler eyleme desteğe geldi. Fabrikanın önünde direniş ateşi yandı.

6 Şubat gecesini 7 Şubat sabahına bağlayan saatlerde ilçe merkezine yürüyüşe geçen kalabalık işçi kitlesi sendika binası önünde yönetimin tutumunu protesto etti. Özçelik-İş sendikası sessizliğini korudu. 9 Şubat günü itibarıyla, dışarda bir grup işçi direniş ateşini ayakta tutarken, vardiyaya giren işçiler taleplerin karşılanması için üretimi yavaşlatma eylemine devam etti. İşçilerin dirayetli tutumu karşısında sendika bir açıklama yapmak üzere direniş alanına indi. Ek protokol görüşmelerinin devam ettiğini bildirerek, ek süre istedi.

Sendikanın yaptığı açıklamayı yetersiz gören ve ikna olmayan işçiler, iş yavaşlatma eylemini sürdürmeye karar verdiler. 12 Şubat'ta, direniş altıncı gününü doldurmuşken, patron ek protokol için son teklifini ilette. Özçelik-İş temsilcilerinin iddiasına göre yaklaşık altı saat süren müzakere sonucunda patron, yüzde 7'lik ek zam artışını, ıkraniye, yol ve yemek ödemesi vermeyi kabul etti.

13 Şubat sabahı işçiler, işlerine tam sinmese de mücadelenin yedinci gününde patronun teklifini kabul etti. İşbaşı yaptılar ve tesis tam kapasiteyle üretime başladı. 13 bin 500 TL ortalama ücret alan işçilerin, mücadele sonrasında yapılan anlaşma gereğince eline geçecek ortalama ücret 21 bin TL düzeyine yükseldi.

Direniş sona erdikten yaklaşık üç gün sonra, 17 Şubat sabahı, fabrika yönetimi mücadelenin öncüsü olan işçilere tebligat göndererek işten atıldıklarını bildirdi. Yaklaşık 30 işçi kazanımla biten direniş sonucunda malesef işten çıkarıldı. İşten atma saldırısına karşı Özçelik-İş sendikası herhangi bir tepki göstermedi. Bu saldırı muhtemel bir artçı kalkışmanın önüne geçmek adına mücadeleyi sırtlayan işçilere verilen sert bir ihtar dı.

Bölgenin direniş tarihine kazınan bu önemli mücadele farklı sonuçlar üretti desek, yanlış olmaz. 2024 Şubat ortasında işçilerin elde ettiği kısmi kazanımlar tahmin edileceği üzere geçim derdini topyekün ortadan kaldırmadı. Ekonomik kötü gidişatın işçilerde yarattığı rahatsızlık, siyasi davranışları üzerinde muhtemelen etkili oldu. Seydişehir İlçe Belediyesini yıllardır elinde bulunduran AKP, 31 Mart 2024 yerel seçimi sonucunda şaşırtıcı bir yenilgi aldı. Belediye yönetimi ana muhalefet partisi CHP'ye devr oldu.³

3) *Hürriyet*. (2019, 3 Nisan). Seydişehir 31 Mart 2019 Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçları ve Oy Oranları. <https://secim.hurriyet.com.tr/31-mart-2019-yerel-secimleri/konya-seydisehir-ilcesi-yerel-secim-sonuclari/>

Öğretmen Sendikası

Özel sektörde çalışan eğitimcileri örgütlemek amacıyla 2021 yılı Ağustos ayında kurulan Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası, 2024 Temmuz itibarıyla 11.662 üyeye ulaşarak Türkiye tarihinde en hızlı büyüyen sendikalardan biri oldu. Sendika, eğitim hizmetlerinin özelleştirilmesinin AKP iktidarında hız kazanmasıyla yarım milyona yakın bir emekçiyi (özel okullar, kurslar, vakıf üniversiteleri, rehabilitasyon merkezleri) istihdam eden özel eğitim sektöründe açığa çıkan ve emekçilerin giderek acil bir gündemine dönüşen örgütlenme ihtiyacını karşıladı. Öğretmen Sendikası, 2023'te olduğu gibi 2024 yılında da birçok basın açıklaması, kurum basma ve direniş nöbeti eylemlerine imza attı. 1 Mayıs'ta büyükşehirler başta olmak üzere Türkiye'nin 18 ilinde "taban maaş, süresiz sözleşme, eğitim iş kolu" talepleriyle alanlara çıktı.

Özel sektörde çalışan bir eğitimcinin en az kamudaki meslektaşları kadar maaş almasını öngören, ancak 2014 yılında kanundan çıkarılan taban maaş hakkının yeniden Öğretmenlik Meslek Kanunu'na dahil edilmesi talebi önceki yıllarda olduğu üzere 2024 yılında da Öğretmen Sendikası'nın ana odağını oluşturdu. Taban maaşı ana talebiyle, Milli Eğitim Bakanlığı yetkilileriyle görüşmek için 26 Mayıs'ta bakanlık önüne çağrı yapan öğretmenler, polis engeline rağmen bakanlık önünde basın açıklaması yaparak Ankara'daki Meclis Parkı'nda ve eş zamanlı olarak İstanbul, Mersin, İzmir gibi farklı şehirlerde 52 gün süren bir "eğitim nöbeti" başlattı. Sendika, 2024 yılında da merkezi bir eylem yapma geleneğini sürdürdü. Nöbetin 4. gününde aralarında genel başkan ve MYK üyelerinin de olduğu 12 kişi gözaltına alındı. Bu süreçte iki bine yakın öğretmen sendika üyesi oldu.

Sendikanın bir diğer ana odağını 10 Nolu "Ticaret, Büro, Eğitim ve Güzel Sanatlar" İş Kolunun düzenlenmesi ve yeni bir "Eğitim İş Kolu" kurulması talebi oluşturdu. Sene başında işkolundaki diğer sendikalardan temsilcilerin de katılımıyla Mülkiyeliler Birliği'nde bir basın açıklaması gerçekleştirildi. Farklı sektörlerden yaklaşık 4,5 milyon kayıtlı işçiye sahip bu torba işkolunda faaliyet gösteren 29 sendikanın büyük çoğunluğunu belli bir mesleğe yönelik faaliyet gösteren (bilgi işlem işçileri, oyuncular, öğretmenler, avukatlar, yazarlar, vb.) sendikalar oluşturuyor. Tam da bu yüzden, aslında kendi sektöründe çalışan işçilerin yüzde 1'ini örgütlemiş birçok sendika, yaklaşık 45,000 üyeye denk gelen toplu iş sözleşmesi barajını aşamıyor. Bu durumdan en çok etkilenen ise işkoluna bağlı yarım milyona yakın eğitim emekçisinin yüzde 2'sini örgütlemiş olan Öğretmen Sendikası.

Sendikanın kurum basma eylemleri 2024'te de devam etti. Ara tatilde öğretmenleri çalıştırmaya devam eden Başakşehir Uğur Okulları ve Kağıthane Bil Koleji'ne giden sendika temsilcileri, kurum yetkilileriyle görüşerek suç işlediklerini ifade etti. Eğitim emekçilerinin haklarına yönelik saldırılara karşı da mücadeleler yürütüldü. Çankaya Belediyesi'ne bağlı Çankaya Evleri'nde taşeron olarak çalıştırılan öğretmenler, belediye yönetiminin zorladığı asgari ücret ve 10 aylık sözleşme teklifine karşı basın açıklaması düzenledi. Açıklamanın ardından öğretmenler, işyeri önünde oturma eylemine başladılar. Sendika, Ankara'da bir öğretmenin yatırılmayan maaşını istediği için darp edildiği Genç ODTÜ-LÜLER kursu önünde eylem düzenledi.

Öğretmen Sendikası, İzmir'de kamuda çalışan öğretmenlerin toplu taşımada yararlandığı indirimden özel sektörde çalışan öğretmenlerin de yararlanması talebiyle belediye önünde birçok eylem örgütledi. 11 Mart'ta İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan duyuruya göre

karar, Belediye Meclisi'nden oy birliğiyle geçti ve özel sektör eğitimcileri indirimli ulaşım hakkını elde etti. Bu hak için Samsun ve Van'da verilen mücadeleler de kazanımla sonuçlanırken, Ankara ayağı sonuçsuz kaldı.

Öğretmen Sendikası, Bağımsız Maden-İş, DGD-SEN, KATAŞ-SEN, PTT-SEN gibi bağımsız sendikaların ve DİSK'e bağlı Enerji-Sen genel başkanlarının imzasıyla 8 Ekim'de kurulan Hakkımı Ver Platformu'nun yürüttüğü kampanya, 15 Aralık'ta gerçekleştirilen merkezi Ankara eylemiyle son buldu. TBMM'ye yürümek isteyen korteje sert polis müdahalesi ile 49 kişi gözaltına alındı. İmzacı sendikaların üye tabanından kampanyaya katılım sınırlı kalırken, platformun ömrü iki ay sürdü.

Sendikanın öne çıkan faaliyet alanlarından biri de vakıf üniversiteleri oldu. Temmuz ayında İstanbul Kongre Merkezi'nde düzenlenen üniversite tercih-tanıtım fuarının önünde masa açan Vakıf Üniversiteleri Birimi, gün boyu fuarda çalışan akademisyenlere sendikanın hazırladığı broşürleri ulaştırdı ve "Vakıf Üniversitelerinde Güvencesizliği Durduracağız" pankartıyla bir basın açıklaması yaptı.

Öğretmen sendikası, işten çıkarılan üyeleri için mücadele yürüttü. Sendika, Altınbaş Üniversitesi yönetiminin akademik dönemin başlamasına bir hafta kala 20'den fazla akademisyeni ihbarsız işten çıkartmasına ilişkin açıklama yaptı. 79 vakıf üniversitesinin 50'sinde 300'den fazla üyeye ulaşan Vakıf Üniversiteleri Birimi, daha önce Bilgi Üniversitesi'nde sınırlı bir mücadele yürüten Sosyal-İş sendikasıyla sonra bu alandaki ilk ve tek kitlesel sendikal faaliyet örneğini oluşturuyor. Birimin temel eylem ve söylemleri; eşit ücret kanununun uygulanması, belirsiz süreli sözleşme ve demokratik üniversite talepleri etrafında şekilleniyor.

Polonez

Çoğunluğu kadın işçilerden oluşan Polonez Et fabrikası işçilerinin sendikalaşma mücadelesi, 2024'e damga vuran en önemli işçi direnişlerinden biri olmuştur. 30 yıldır işlenmiş et ürünleri üreten bir firma olan Polonez Et'in İstanbul Çatalca'daki fabrikasında 2024 Temmuz'a kadar yaklaşık 150'si kadın olmak üzere 354 işçi çalışmaktaydı. Sürekli fazla mesai yapmaya zorlanan ve yıllardır zam alamayan işçiler, temmuz ayında TÜRK-İŞ'e bağlı Tek Gıda-İş Sendikası'nda örgütlenmeye başladı. Patronun sendikalaşmaya cevabı 19 Temmuz'da sendikalaşmaya öncülük eden 13 işçiye işten atmak oldu. Fabrikadaki işçiler, arkadaşlarının işe geri alınması ve sendikal örgütlenme özgürlüklerinin tanınması için iş yavaşlatma ve iş durdurma eylemleri yapmaya başladı. İşten atılan işçilerin başlattığı direniş fabrika kapısı önünde ve bahçesinde devam ederken, iş durdurma eylemlerine katılan yaklaşık 100'e yakın işçi bir hafta içinde işten atıldı.

Sendikalaşmaya öncülük eden kadın işçiler sendikalaşma sebeplerini şu şekilde aktarıyordu:

"Sesimizi onlara duyuramıyorduk, konuşturuyorlardı bizi. Sadece onlar konuşuyordu, bizim konuşma hakkımız yoktu orada. Zorla iş yaptırıyorlardı. 'Biz sizi satın aldık, 10 saatinizi satın aldık' diyorlardı bize. Bize 'Beğenmeyen kapı orda gidebilir' diyorlardı. 'Biz sizi zengin edemedik ama aç karnınızı doyurduk' diyorlardı. Müdürün laflarıydı bunlar."

"Bu süreçte çalışma ortamı, işte maaşlar, ustaların bizi hor görmesi ve aşağılaması etkili oldu. Bizim 3 arkadaşımız önce sendikaya üye oldu ve diğerlerini örgütlemeye başladı. Bize de bilgi geldi, siz de katılmak ister misiniz diye. Biz 4 kadın olarak 'tabii ki katılırız' dedik, 'örgütleriz' dedik, 'sendikanın ne olduğunu anlatırız' dedik. Ki örgütledik de. Bu yüzden işten çıkarıldılar bizi. Bir gecede 360 işçinin 280'ini üye yaptık ve ertesi gün 13 kişi işten çıkarıldık."¹

146 işçinin fabrika önündeki direnişi yaklaşık beş ay sürdü. Bu süreçte işçiler, birçok kez polis şiddetine ve gözüaltına maruz kaldı. İşçilerin fabrika önünden Çatalca Kaymakamlığı'na yaptıkları yürüyüş ve kaymakamlık önünde kadın işçilerin maruz kaldığı şiddetli polis saldırısı direnişi daha fazla görünür hale getirdi. İşçilerin direnişi sürerken fabrikada halk sağlığını tehdit edecek sağlıksız koşullarda üretim yapılması da gündeme taşındı. Birçok farklı ilde yapılan dayanışma eylemleri ile Polonez marka ürünlerin boykot edilmesi için geniş bir kamuoyu oluşturuldu.

Aralık 2024'te, Polonez işçileri seslerini daha iyi duyurabilmek ve "Anayasal Hak" yürüyüşünü başlatmak için Ankara'ya yürümek istedi.² Fabrikadan yürüyüşe geçen işçiler Çatalca Adliyesi önünde polis tarafından ablukaya alındı ve yürüyüşe devam etmeleri engellendi. Bunun üzerine işçiler adliye önünde açlık grevine başladı. Açlık grevi yaklaşık 10 gün sürdü.

Direniş, 6 Ocak 2025'te sendika ile Polonez patronu arasında yapılan anlaşma ile sona erdi. Ankara'da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda yapılan toplantıda, patronun işçilerin kıdem ve ihbar tazminatlarını, iki ila yedi aylık sendikal tazminatını ve direnişle geçen beş aylık sürenin ücretlerini ödemeyi kabul ettiği açıklandı. Ancak, işten atılan işçiler işe geri alınmadı. Kadın işçilerin düşük ücretlere, işyerindeki kötü muameleye ve ağır çalışma koşullarına karşı başlattığı direniş, 2024'ün en uzun soluklu ve dikkat çeken direnişlerinden biri oldu.

1) [https://www.kadinisci.org/polonez-et-fabrikasi-direnisindeki-kadin-isciler-anlatiyor-konusma-hakkimiz-yoktu-ac-karninizi-doyurduk-diyo](https://www.kadinisci.org/polonez-et-fabrikasi-direnisindeki-kadin-isciler-anlatiyor-konusma-hakkimiz-yoktu-ac-karninizi-doyurduk-diyorlardi/)

2) <https://medyascope.tv/2024/12/06/polonez-iscilerine-polis-mudahalesi-5-kisi-gozaltina-alindi>

Fernas

AKP Batman Milletvekili Ferhat Nasıroğlu'na ait FERNAS Şirketler Grubu bünyesinde faaliyet gösteren Fernas Madencilik'in Manisa Soma'daki işletmesi yaklaşık iki ay süren işçi direnişine sahne oldu. Bu direniş boyunca işçilerin mücadelesi il sınırlarını aşacak, farklı sektörlerdeki işçilerin dayanışmasına sahne olacak ve hükümet-sermaye ilişkisini tüm çıplaklığı ile gözler önüne serecekti.

Direniş, Fernas Madencilik'te düşük ücretler, ağır iş yükü ve işçi sağlığı işçi güvenliğini tehdit eden çalışma koşullarına karşı mücadele etmek için Bağımsız Maden İşçileri Sendikası'nda örgütlenen yedi işçinin işten çıkarılması ile başladı. Fabrika müdürünün yasadışı bir şekilde işçilerin E-devlet hesaplarına erişiminin olması ve bu sayede öncü işçilerin kolayca fişlediğinin ortaya çıkması sosyal medyada infiale yol açtı. Bunun üzerine 26 Ağustos'ta işten çıkarmalara tepki göstererek iş durduran 70 işçi jandarma müdahalesiyle gözaltına alındı. Sonraki günlerde işçilerin ve ailelerinin maden sahası önündeki eylemleri, valilik kararı gerekçe gösterilerek jandarma tarafından engellendi.

İşletme önü direnişleri jandarma baskısı ve gözaltılar sebebiyle sekteye uğratılan işçiler, direnişlerinin 20. gününde mücadelelerini Ankara'daki Çalışma Bakanlığı'na ve yanıt alamadıkları takdirde Fernas Holding önüne taşıyacaklarını açıkladılar. Eşzamanlı olarak Ferhat Nasıroğlu'nun sahip olduğu Cape Bodrum Luxury Hotel önünde nöbete başlayan işçiler, burada da gözaltına alındılar. Ankara'daki eylemde de bir grup sendika temsilcisi ve Fernas işçisi polis şiddetine maruz kaldı ve gözaltına alındı. Bu saldırı karşısında sendika ve işçiler kitlesel bir biçimde Soma'dan Ankara'ya yürüme kararı aldı ve direnişlerinin 30. günü olan 25 Eylül'de Soma'dan yürüyüşlerine başladılar.

2 Ekim'de Ankara'ya varan işçiler, meclis bahçesine yalın ayak giriş yaptı ve taleplerini AKP milletvekillerine yüz yüze ilettiler. Talepleri karşılanıncaya kadar Ankara'dan ayrılmayacaklarını açıklayan işçiler, polis müdahalesi sonrası Kurtuluş Parkı'nda kalıcı direniş başlattılar. Direnişleri devam ederken bilhassa Ferhat Nasıroğlu tarafından muhatap alınmamaktan yakınan işçiler, 10 Ekim'de bir kez daha Kurtuluş Parkı'ndan TBMM'ye yürüme kararı aldılar. 10 Ekim sabahı işçiler sert bir polis müdahalesiyle karşılaştılar.

Fernas Madeni'ndeki yüksek ölüm riski barındıran, olumsuz işçi sağlığı ve iş güvenliği koşullarını kamuoyuyla bir kez daha paylaştan işçiler, Soma Maden Katliamı'na atıfla "301 olmak istemiyoruz" sloganını yükselte-

rek bu mücadeleden dönüş olmayacağını ilan ettiler. 13 Ekim'de açlık grevine başlayan işçiler, dört gün süren açlık grevinin ardından DEM vekili Sırrı Süreyya Önder'in arabuluculuğu ile müzakere yollarının açıldığını duyurarak direnişlerinin 52. gününde Soma'ya geri dönme kararı aldılar. 20 Ekim tarihinde CHP Milletvekili Deniz Yavuz'la görüşen işçilerin Fernas Madencilik ile anlaşmasını açıklamasının ardından direniş sona erdi.

İşçilerin talepleri tamamen karşılanmamış olsa da Fernas Direnişi, Türkiye emek mücadelesi tarihinde kendisine izi silinmeyecek bir yer açmıştır. Fernas'ın şüphesiz en önemli özelliği, kendi işletme ve şehrinin sınırlarını aşarak ulusal düzeyde dayanışmanın odağına yerleşen bir direniş haline gelmesiydi. CHP ve DEM Parti'nin desteklerinin yanı sıra pek çok farklı ilde Emek ve Demokrasi Güçleri, Fernas işçileriyle dayanışma için eylemler gerçekleştirdiler. Bunun da ötesinde As Plastik ve MKB Rondo gibi aktif grevlerden gelen dayanışma mesajları, sınıf dayanışmasının şehir ve sektör tanımayan niteliğini de bir kez daha gözler önüne serdi.

TÜRK-İŞ Zordayız, Geçinemiyoruz

2024 yılı içerisinde Türkiye işçi sınıfının en yakıcı gündemi şüphesiz geçim sorunuydu. Süregelen hayat pahalılığı ve bir türlü düşürülemeyen enflasyon, Mehmet Şimşek'in ekonomik krizin faturasını emekçilere kesmeyi hedefleyen ekonomi programı ile birleşince işçi sınıfı üzerine çullanan bu yoksulluk kıskacı, gerek örgütsüz gerek sendikalı işçilerde büyük bir hoşnutsuzluk yarattı ve yoksulluğa karşı kitlesel mücadeleyi tetikledi. Bilhassa sendikalı işçilerde büyüyen bu rahatsızlık öyle bir düzeye ulaştı ki, ülkenin en atıl sendikal yönetimleri bile harekete geçmek zorunda kaldı. Ciddi bir taban basıncıyla karşı karşıya kalan TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK yönetimleri 10 yılı aşkın bir süredir ilk defa bir araya gelmek zorunda kalacak ve 9 Temmuz tarihinde "İnsan Onuruna Yaraşır Bir Yaşam Talep Ediyoruz" başlığıyla ortak bir açıklama gerçekleştirecekti. 10 maddeden oluşan açıklamada konfederasyonların en çok öne çıkardığı başlık ise, işçilerin giderek merkezi gündemi haline gelen vergide adalet sorunuydu. Ortaya konan talep, en basit haliyle, az kazananan az, çok kazananan çok vergi alınması ve vergi dilimlerindeki mevcut çarpıklığın bu esasa göre düzenlenmesi idi.

Basın açıklamasının ardından eylem takvimini ilan eden konfederasyonlar, üç konfederasyonun ortak katılım sağlayacağı mitinglerin örgütleneceğinin de sinyalini vermişti. Geniş katılımlı ve ortaklaşa örgütlenecek mitingler maalesef gerçekleşmedi.

TÜRK-İŞ basın açıklamasında ilan ettiği eylem takvimine sadık kaldı ve 20 Ağustos tarihinde 81 ilde eş zamanlı eylemler örgütledi ve 26 Ağustos'ta Çerkezköy'de 10 binin üzerinde işçinin katıldığı bir miting gerçekleştirdi. TÜRK-İŞ konfederasyonu altında farklı sendikalarda örgütlü işçilerin yükselttiği ve Genel Başkan Ergün Atalay'ı hedefleyen "Ergün İstifa" sloganlarının damgasını vurduğu Çerkezköy mitingini, 3 Eylül'deki Zonguldak mitingini takip etti

TÜRK-İŞ'in bu "Zordayız, Geçinemiyoruz" miting silsilesinin son durağı ise Ankara'ydı. 20 Ekim günü, yaklaşık 100 bin işçinin katılımıyla Türkiye'nin son yıllarda tanıklık ettiği en kitlesel işçi mitingini gerçekleştirdi. Türk-Metal, Harb-İş ve Yol-İş sendikalarının sayısal açıdan ağırlığını koyduğu mitingde Tandoğan Meydanı adeta doldu taşıdı, işçilerin sloganları tüm Ankara'da yankılandı. "Vergide ve ücretlerde adalet", "Özelleştirmelere hayır", "Taşeron işçilere kadro" sloganlarının ön plana çıktığı mitingde özellikle Harb-İş üyesi işçilerin sergilediği tavır dikkat çekiciydi. Çevredeki diğer işçilerinin de katıldığı "Ergün İstifa" ve Harb-İş Genel Başkanı'na yöneltilen "Alaattin İstifa" sloganlarına hızla müdahale edildi, işçilere yalnızca kürsüden söylenen sloganların atılması yönünde talimatta bulunuldu. Müdahale ve engellemelere rağmen, miting sona erene dek işçiler tüm coşkusuyla eylemlerine sahip çıktılar ve alanı terk etmedi.

Her ne kadar TÜRK-İŞ'in eylem planı bu kitlesel miting ile sonlansa ve işçiler "Vergide adalet" başta olmak üzere taleplerine erişemeseler de "Zordayız, Geçinemiyoruz" eylemleri ve özellikle Ankara'da gerçekleşen son miting Türkiye gündemine damgasını vurmayı başardı. İşçi sınıfının bir araya geldiği zaman ne kadar kuvvetli olabileceğini tüm çıplaklığıyla gözler önüne seren bu eylemler, aynı zamanda işçilerin tabandan gelen gücü ile en bürokratik sendikaları bile nasıl harekete geçirebileceğini gözler önüne serdi. Bunun yanında, tüm sınırlılıklarına rağmen, sürecin başında yapılan ortak açıklama ile konfederasyon farkı gözetmeksizin yürütülebilecek bir mücadele olasılığını gün yüzüne çıkartması bakımından eylemlerde kayda değer bir hareketlilik sağladı. 2024 yılına damgasını vuran TÜRK-İŞ'in farklı illerde örgütlediği "Zordayız, Geçinemiyoruz" eylemi ve mitingler, önümüzdeki dönemde sınıfın gündemini etkileyecek kitlesel bir kitlesel mücadele, emek kamuoyunun hafızasına kazındı.

1. 112 Acil Çağrı Merkezi
2. Abalıoğlu Lezita
3. Accuride Wheels Bilecik Jant Sanayi A.Ş.
4. Adalar Belediyesi (işçi)
5. Adalet Bakanlığı
6. Adana Balcalı Hastanesi
7. Adana Büyükşehir Belediyesi (İşçi)
8. Adana Seyhan Belediyesi (Memur)
9. Adana Seyhan Toki İnşaatı
10. AFAD -Yapı Yol-Sen
11. Agrobay Seracılık
12. Aile Sağlığı Merkezi Çalışanları (Vergide Adalet Kampanyası)
13. AKAL İplik
14. Akar Grup
15. Akar Tekstil
16. Akcanlar Tekstil
17. Akdeniz Üniversitesi
18. Akkurt Madencilik
19. Akkuyu Nükleer Santral Taşeronu
20. Akon Grup
21. AKSA Çoruh Elektrik
22. Alka Halı
23. Alka Polyester
24. Alpagut Dodurga Linyitleri (Yel Enerji Elektrik)
25. Altınbaş Üniversitesi
26. Altındağ Belediyesi (İşçi) (2)
27. Anagold Madencilik
28. ANFA Ankara Altınpark İşletmeleri
29. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi - Memur
30. Ankara Üniversitesi Tıplılar Vakfı
31. Antalya Konyaaltı Belediyesi (Memur)
32. Aperam Çelik Merkezi
33. Araz Enerji
34. Ardıçlı İçkale İnşaat
35. Arfesan
36. Arma Filtre
37. Armetal
38. Art Tekstil
39. Artvin Şavşat Belediyesi (İşçi)
40. Arçelik (2)
41. Arıtaş Kriyojenik (2)
42. As Plastik
43. Atakaş Çelik
44. Ataşehir Belediyesi (İşçi) (2)
45. Ataşehir Belediyesi (Memur)
46. Atlas Denim
47. ATT Tekstil
48. Audne Teknik
49. Aydur İnşaat
50. Aydın Efeler Belediyesi (İşçi)
51. Ayedaş
52. Ağaç Aş (İBB)
53. Balçova Belediyesi (Memur) (2)
54. Barutçu Tekstil
55. Baykan Denim
56. Bayraklı Belediyesi (İşçi) (3)
57. Bayraklı Belediyesi (Memur)
58. Bayrampaşa Belediyesi (İşçi)
59. Baysan
60. Bayındırlar Yapı
61. Başak Elektrik
62. Başakşehir Uğur Okulları
63. Başöz Enerji
64. Befesa Silvermet
65. Bekaert
66. Belediye İşçileri: Kalıcı Kadro Eylemi
67. BES (2)
68. BES: Düşük Ücret - Vergi - Ek Ödeme
69. BES: Liyakatlı Atama Eylemi
70. Betek Boya (Filli)
71. Beybi Eldiven
72. Beykoz Belediyesi (Memur)
73. Beyçelik

74. Bilginay (2)
75. Bilnet Okulları (2)
76. Bir Taşeron Firma (6)
77. Bir taşeron firma - Getir
78. Bir Taşeron Firma - İstanbul Finans Merkezi İnşaatı
79. Bir Taşeron Firma - TKİ Çan
80. Bir Taşeron Firma: Adıyaman Toplu Konut İnşaatı
81. Bir Taşeron Firma: DEÜ İnşaatı
82. Bitron
83. Bizden Giyim
84. BİSMAK
85. Bornova Belediyesi (İşçi)
86. Bornova Belediyesi (Memur)
87. Bornova Belediyesi BorBel Personel AŞ
88. Bornova Tapu Müdürlüğü
89. Borusan Lojistik (3)
90. Bosch
91. Boyar Kimya
92. Buca Belediyesi (İşçi) (2)
93. Buca Belediyesi (Memur)
94. Buca Seyfi Demirsoy Eğitim ve Araştırma Hastanesi (Memur)
95. Bulut Tekstil
96. Burda Bebek
97. Burteks
98. Büro Memur-Sen
99. Cafe Crown (Beyda Gıda)
100. Cavo Otomotiv
101. Cemaş Döküm (Işıklar Holding)
102. Cemre Tersanesi
103. Cengiz Makina
104. Cevher
105. CHEN SOLAR
106. CMS Jant (2)
107. Colins Eroğlu
108. Continental
109. Coşkunöz
110. Darıca Farabi Eğitim ve Araştırma Hastanesi taşeronu
111. Daussan
112. DEDAŞ
113. Dedeman Madencilik
114. Deichmann
115. Demir Export
116. Demsiaş Döküm
117. Denizli Büyükşehir Belediyesi Ulaşım A.Ş.
118. Dersim Nazımiye Belediyesi
119. Dev Sağlık İş (4)
120. Dev Sağlık-İş: TİS
121. DGR Carrefour
122. Dicle Üniversitesi Hastanesi (İşçi)
123. Dicle Üniversitesi Hastanesi: Sağlıkta Şiddet eylemi
124. Dinçer Lojistik
125. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi (İşçi) (2)
126. Diyarbakır Fırın İşçileri
127. Diyarbakır'daki belediyeler
128. Doruk İnşaat
129. Doruk Madencilik
130. Dostel
131. DSİ (8)
132. Durak Tekstil
133. Dışkapı Yıldırım Beyazıt Mevki Hastanesi
134. Eaton
135. Edirne İpsala Belediyesi (İşçi)
136. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi (Memur) (2)
137. Ejot Tezmacı
138. Eker Süt (2)
139. Ekol Ofset
140. Ekos Electric
141. Elatek Kauçuk Fabrikası

142. Elba Bant
143. Elektroteknik Klima
144. EMAŞ
145. Ender Alüminyum
146. Enpay
147. Epsilon Net
148. Erciyas Boru
149. Erdemir
150. Erenli Kauçuk
151. Ergun Hidrolik (Power Packer)
152. Erkon Tekstil
153. Eruslu Stretch
154. Esenyurt Devlet Hastanesi
155. Esitaş Artech (2)
156. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi (İşçi)
157. Eti Aliminyum
158. Eti Krom Yıldırımlar A.Ş.
159. Etlik Şehir Hastanesi Temizlik İşçileri
160. Euphoria Palm Beach Resort Otel
161. Euroclean
162. EÇS (Enerji Çalışanları Sendikası)
163. Eğitim Sendikaları: Şiddete karşı eylem
164. Eğitim-Sen (2)
165. Eğitim-Sen (Artvin): tasarruf paketi protestosu
166. Eğitim-Sen: Tasarruf tedbirleri protestosu
167. Eğitimde Şiddete Hayır
168. Fernas Madencilik
169. Filidea Tekstil
170. Fontana Kalıp
171. Ford Otosan
172. Fosroc Yapı
173. Foça Belediyesi (İşçi)
174. Gama İplik
175. Gates
176. Gaziantep Şehitkamil Belediyesi (İşçi)
177. GE Grid Solutions (2)
178. Gemaş Genel Mühendislik A.Ş.
179. Gemlik Gübre Sanayi A.Ş.
180. Gemont
181. Gemsan
182. Genç Odtülüler
183. Gesbey
184. Getir
185. Gezer Terlik
186. Grammer
187. Gratis
188. Green Transfo
189. Gökay Kalıp
190. Göl İplik Şeremet Tekstil
191. Gölcük Tersane Komutanlığı
192. Göç İdaresi Başkanlığı
193. Günaydınlar İncir
194. Güney Çelik
195. Gür İplik
196. Gürdesan
197. Haber-Sen PTT eylemleri
198. Haksan Hortum
199. Harb-İş Üyesi İşçiler: Sendika protestosu
200. Havi Lojistik
201. havran devlet hastanesi
202. Hazine ve Maliye Bakanlığı (2)
203. Hilton Bosphorus
204. Hitachi Energy (2)
205. HMS Makina
206. HT Solar
207. Hugo Boss
208. Hödlmayr Lojistik
209. Hübner
210. IFFCO Turkey
211. İlgın İnşaat
212. ISS
213. ISS (Bayraklı Şehir Hastanesi Taşeronu)
214. Isuzu (Anadolu Isuzu)
215. Iğdır Belediyesi (işçi)

216. İBB Enerji AŞ (İşçi) (2)
217. İbraş Kauçuk
218. İnan Makina
219. İnceoğulları İnşaat
220. İnegöl Devlet Hastanesi (İşçi)
221. İnter Tekstil
222. İşper AŞ.
223. İstanbul Büyükşehir Belediyesi (Memur)
224. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Beltur A.Ş.
225. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi (Memur)
226. İstanbul'da belediyelerde çalışan taşeron işçiler
227. İzban
228. İzenerji
229. İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi (2)
230. İzmir Büyükşehir Belediyesi (3)
231. İzmir Büyükşehir Belediyesi (İşçi) (5)
232. İzmir Kemalpaşa Belediyesi (İşçi)
233. İzmir Konak Belediyesi (işçi)
234. İzmir Konak Belediyesi (memur)
235. İzmir Metro A.Ş.
236. İzmir Narlıdere Belediyesi (İşçi)
237. İzmir Yeşilyurt Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi (şiddete karşı eylem)
238. İzmir Ödemiş hamallar
239. İzocam
240. İZSU
241. İÇDAŞ
242. İşkur Bornova
243. İşten atılan İZENERJİ ve İZDOĞA işçileri
244. Kadir Has Üniversitesi işten atılma protestosu
245. Kadıköy Belediyesi (İşçi) (4)
246. Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA.DER)
247. Kalibre Boru
248. Kamu Birliği Konfederasyonu Mitingi
249. Kamuda Tasarruf ve Verimlilik Paketi'ni protesto (7)
250. Karabağlar Belediyesi (Memur) (2)
251. Karafiber Tekstil
252. Karayolları Genel Müdürlüğü 13.Bölge
253. Karbel AŞ (İzmir Karabağlar Belediyesi)
254. Kartal Belediyesi (İşçi) (3)
255. Karınca Lojistik
256. Karşıyaka Belediyesi (İşçi)
257. Karşıyaka Belediyesi (Memur)
258. Karşıyaka Belediyesi Kent AŞ (2)
259. Karşıyaka Belediyesi Personel A.Ş.
260. Kayapınar Belediyesi (İşçi)
261. Kayseri Motosikletli Kuryeler Derneği
262. KDS
263. Kentucky Fried Chicken
264. KESK
265. KESK (Ülke çapı): Ücret artışı eylemleri
266. KESK Adana
267. KESK Ankara KHK eylemi
268. KESK Dersim Şubeler Platformu
269. KESK Diyarbakır KHK eylemi
270. KESK İzmir
271. KESK İzmir KHK Eylemi
272. Key Teknik (FluidMaster)
273. Kimpack ABY
274. Klas Metal (KLS)
275. Konya Aile Hekimliği Etkinlik Derneği (KonAHED)
276. Koza Altın Madeni
277. Kozuva Şirketler Grubu
278. Kristal İş
279. Kristal Yağ
280. Krom Evye
281. Kroman Çelik
282. Kuzey Atlantik Yapı İnşaat
283. LC Waikiki
284. Legrand Elektrik Sanayi A.Ş
285. Lila Kağıt
286. Limak ve ATG Project

287. Maden-İş Sendikası
288. Magma Mekatronik
289. Mahmut Konuk (KHK'lı sağlık emekçisi)
290. Makina Takım Endüstrisi A.Ş.
291. Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi
292. Makyol-Nurol-Gülermak ortak proje
293. Maltepe Belediyesi (işçi) (3)
294. Manisa Yunusemre Belediyesi
295. Mardin Büyükşehir Belediyesi (Memur)
296. Mavi Ay
297. Mayf İnşaat
298. Mefa
299. Mega Polietilen
300. Melike Tekstil
301. Memur Gıda
302. Memur-Sen
303. Menemen Belediyesi (İşçi)
304. Mercedes Otobüs Fabrikası
305. Merinos
306. Mersen (2)
307. Mersin Tabip Odası
308. Micha
309. Milat Halı
310. Milli Savunma Bakanlığı (8)
311. Milli Savunma Bakanlığı İşletmeleri (Kayseri)
312. Mimarlar Odası
313. Mitaş
314. Mitsubishi
315. Milli Eğitim Bakanlığı (4)
316. MKB Rondo
317. MMK Metalurji
318. Modül Teknik
319. Motokuryelerin Ölümlere Karşı Eylemi
320. Mülakat Mağduru Öğretmenler
321. NCG Metal
322. Nemak Döküm
323. Norm Cıvata

324. Novares (2)
325. Nuh Çimento
326. Nurpak Tekstil
327. ODTÜ
328. Oerlikon
329. Olimpia Cam
330. Ordu'da mevsimlik tarım işçileri
331. Orhaneli Termik Santrali
332. Ortaca Belediyesi işçileri
333. Osal Grup
334. Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi (Memur)
335. OYKA Kağıt Ambalaj
336. Pamukkale Üniversitesi Hastanesi (İşçi)
337. Pamukkale Üniversitesi İktisadi İşletmeleri
338. Patiswiss
339. Perfetti Gıda
340. Pilenpak Ambalaj
341. PMS Medikal Tıbbi Cihazlar
342. Polonez
343. Portakal Plastik
344. Prysmian
345. PTS (2)
346. PTT (İşçi) (3)
347. PTT (Memur) (6)
348. PTT Adana Taşeron İşçileri
349. PTT Ankara
350. Purmo Group
351. Ravago Petrokimya
352. RC Endüstri
353. Ritim Tekstil
354. Roni Tekstil
355. Sabo Süspansiyon
356. Salar Belediyesi (İşçi)
357. Same Deutz Fahr
358. Samet Özgül protestosu
359. Sarar (mağaza)
360. Sarkuysan

361. Sarıyer Belediyesi (2)
362. Sayacılar - Gaziantep
363. Sayın Prefabrik
364. Sayın Tekstil
365. Sağlamcılar Orman Ürünleri
366. Sağlık Bakanlığı (7)
367. Schneider Elektrik (2)
368. SCM
369. SEGE Koltuk
370. Selçuk İplik (2)
371. Serioplast
372. SES (Adana): Sağlıkta şiddete karşı eylem
373. SES: Ebe ve Hemşireler Haftası eylemleri
374. Seyhan Devlet Hastanesi (Memur)
375. Seyitömer Termik Santrali
376. SGK
377. SGK - İzmir
378. SGK Çalışanları - Eskişehir
379. SGK Çalışanları - Muğla
380. Siemens
381. Sinop inşaat işçileri
382. SMC İnşaat
383. Soma Ege Linyitleri İşletmesi
384. Sputnik
385. Staj Sigortası Mağdurları Derneği
386. Starax
387. Stow Depo ve Ekipman AŞ
388. SUEZ Çanakkale RR Atık Hizmetleri A.Ş
389. Sumitomo
390. Sözkese Cam
391. Sırma Halı (2)
392. Tarkett
393. TAV (Antalya Havalimanı)
394. TCDD (2)
395. TED Koleji
396. TEİAŞ
397. Tekirdağ Yapı Denetimciler
398. Tekno Kauçuk (2)
399. Telus
400. Temel Conta
401. Temsa
402. Termo Teknik
403. Ti Otomotiv
404. Tibernia Otomotiv
405. Tisan
406. TKG Otomotiv
407. TKIS Blinds
408. TMMOB
409. Tofaş
410. Tokat Kınık Belediyesi
411. Tolsa
412. Toplum Yararına Çalışma (TYP) İşçileri (2)
413. Toprak Mahsülleri Ofisi
414. Torku Termik Santral
415. Totomak
416. TPAO
417. TSM Enerji (2)
418. TTK Amasra
419. Turkuaz İnşaat
420. Tuzla Gemi Tersanesi
421. Tüm Sağlık-İş
422. Türasaş
423. Türk Silahlı Kuvvetleri
424. Türk Traktör
425. Türk Şeker
426. Türkbakır
427. Türkiye Kamu-Sen: TİS
428. Tüvtürk
429. Uludağ Elektrik (UEDAŞ)
430. Uludağ Tıp Fakültesi Hastanesi (İşçi)
431. Ulutaş Halı
432. Uluğ Enerji
433. Untd İnşaat ve Detan Elektrik
434. Usta Öğreticiler Eylemleri

435. Valfsan
436. Valilik Tır Parkı
437. Van Büyükşehir Belediyesi
438. Vibracoustic Air Springs
439. Vigo
440. Weidmann
441. Xiaomi Salcomp
442. Yalova Belediyesi (2)
443. Yapı Holding
444. Yapı Merkezi (Tanzanya Demiryolu inşaatı)
445. Yasin Kaplan Carpet
446. Yedikule Göğüs Hastalıkları Hastanesi
447. Yelkenci Tekstil
448. Yemek Sepeti
449. YKC İnşaat
450. YKK Fermuar
451. Yolbulan Metal
452. Yücel Boru (2)
453. Yıldı
454. Zafer Tekstil
455. Zeytinoğlu Grup
456. ZF Lemförder (2)
457. ZF Sachs
458. Zonguldak Atatürk Devlet Hastanesi
459. Çalışkaner İnşaat
460. Çankaya Belediyesi (İşçi) (2)
461. Çankaya Belediyesi (memur)
462. Çankaya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
463. Çaykur
464. Çayırhan Termik Santrali
465. Çayırova Boru
466. Çelikler Holding
467. Çetik ve Mirza Elektrik (Taşeron)
468. Çimsetaş
469. Çiçek Tersanesi
470. Çiğli Belediyesi (İşçi) (4)
471. Çiğli Belediyesi (Memur) (2)

472. Çiğli Belediyesi - ÇİBEL Temizlik Hizmetleri ve Çiğli Gıda
473. Çöpler Altın Madeni
474. Öz Kartallar
475. Özak Tekstil
476. Özsoy İnşaat
477. Özyurtlar Holding
478. Ünver Group
479. Şahinkul Makine
480. Şahkan İnşaat
481. Şişli Belediyesi (İşçi) (5)
482. Şırnak Tır Şoförleri

* Parantez içerisindeki sayılar yıl içerisinde ilgili İşyerinde gerçekleşen vaka sayısını göstermektedir. Örneğin, “Şişli Belediyesi (İşçi) (5)” ifadesi yıl içerisinde belediyede beş ayrı işyeri temelli vaka örgütlendiğine işaret eder.

Emek Çalışmaları Topluluğu (EÇT), 2014 yılı Eylül ayında bir grup akademisyen, araştırmacı ve sendika uzmanının koordineli çalışma imkanları üzerine gerçekleştirdiği bir dizi buluşma sonucu doğdu. 2015 senesinden beri düzenli olarak yıllık İşçi Sınıfı Eylemleri Raporları yayınladı. Emek meselesi üzerine çalışan akademisyen ve araştırmacıların katıldığı çeşitli toplantılar ve atölyeler düzenledi. 2018 ve 2019 yıllarında iki sendika okulu programı örgütledi. Emek çalışmaları kaynakçaları hazırladı.

